

GLASOVA Panorama

KRANJ, 15. DECEMBRA 1962

STEVILKA 49

Ob 20. obletnici AFŽ

Kako so delale žene v Kranju

Nemci so pomagali prenašati blago za partizane - Na Šmarjetni gori je plapolala svilena jugoslovanska zastava - »Kako prijetno je bilo vleči okupatorja za nos!«

Mnoge gorenjske žene so se prav tako kot žene po vsej Jugoslaviji vključile v narodnoosvobodilno gibanje. V zimi med letom 1942 in 1943 pa so na pobudo OF že ustanovljale odbore svoje organizacije - Antifašistične fronte žena. Odbori so delali na manjših rajonih. Da bi se vsaj nekoliko spomnili prvih dni dela organizacije naših žena, smo prosili za krajši razgovor Marijo Strajnarjevo (roj. Ravter), ki je bila prvi sekretar odbora za rajon 11 (za sedanji Titov trg v Kranju). Kot se tovarišica Strajnarjeva spominja, je bila prva sekretarka za območje mesta Milena Korbarjeva, ki je izgubila življenje v znani tragediji v Sorlijevem mlinu.

S čim so se odbori AFŽ ob svoji ustanovitvi ukvarjali?

- Na prvem mestu je bilo zbiranje materiala za partizane, pomoč družinam partizanov in izseljenih, obiskovanje zapornikov v Begunjah, grobov talcev, vzdrževanje zveze s partizani in podobno. Sestajali smo se na stanovanjih ali v tovarni, spominjam se tudi sestanka sekretark za Sorlijevem mlinom. Na žalost iz tistih časov nimam prav nobenih dokumentov, ki bi mi pomagali, da bi se spomnila vseh tovarišic, ki so v akcijah sodelovale. Veliko jih je bilo in vsega, kar so naredile, bi se bilo nemogoče spomniti.

Ali mi lahko poveste kaj o delu, pri katerem ste kot Hegalka Maruška in Jelka sami sodelovali?

- Lahko bi povedala, kako smo zbirali blago za partizane. Spominjam se, da smo bili izredno predrzni. Tako sem na primer dobivala iz Maribora pakete s sanitetnim materialom kar na pošto v Stražišče. Delala sem v tekstilni

tovarni, v kateri je sedaj Savva II. Preskočila sem ograjo in odšla po paket ter ga po isti poti prinesla v tovarno. Tam smo ga razdelili in vsobino poskrili ter jo polagoma nosili partizanom. Tem smo prinašali tudi papir, matrice, pisalne stroje, pletenice, bela ogrinjala itd. Nekaj smo pripravili kar v tovarni, nekaj po domovih. Zvezo s partizani smo imeli v Šmarjetni gori ali na Joštu in pod (nadaljevanje na 5. strani)

V Kranju so prejšnjo soboto gostovali peveci in plesalci iz Subotice, ki so kranjskemu občinstvu prikazali nekaj poskočnih kol in za peli izbrani venček bosanskih, srbskih in madžarskih narodnih pesmi

Jeseniški reševalci so se izkazali na Bjelašnici

Psi so našli trupla dveh ponesrečenih

Samo na Jesenicah imajo lavinske pse Trije reševalci z Jesenic so s pomočjo psov našli zadnji dve trupli ponesrečencev

Naloga jeseniških gorskih reševalcev na Bjelašnici je imela svojo kroniko. Enajst zemunskih planincev, ki so se odpravili na vrh Bjelašnice, je zalotilo težko neurje. V planini je divjal snežni vihar in mraz je padel na trideset stopinj pod ničlo. V takšni noči tudi žival ne bi

vzdržala nezaščiten. Zemunski planinci pa so prebili noč v planini, v viharju, v vetru - nezaščiteni, slabo opremljeni, lačni in premraženi. Rezultat te noči je bil strašen: 7 mrtvih, štirje pa so se na meji med življenjem in smrtjo prebili do bližnje planinske vasi.

Ves teden po nesreči so po pobočjih Bjelašnice iskali pogrešana planinca - dvajsetletnega študenta Zorana Ivašnina iz Zemuna in šestnajstletnega dijaka iz Zemuna Aleksandra Krnješevca.

Iskanju pogrešanih se je priključilo 120 ljudi iz okolnih kmečkih vasi, gorska reševalna iz Sarajeva in miličniki s policijskimi psi, vendar se je akcija končala brez uspeha.

Brzovlak potuje v Sarajevo

Prejšnjo soboto okoli polnočnega je prišlo sporčilo na Jesenice, da na Bjelašnici prosijo za pomoč jeseniško gorsko reševalno z lavinskimi psi. Takoj so se trije Jeseničani Cveto Jakelj (31), gozdarski tehnik, Nace Horvat (49) mesarski poslovodja, in Ciril Cencelj (32), miličnik, odpravili s tremi lavinskimi psi s prvim brzovlakom v Sarajevo. Po eni noči vožnje so v nedeljo zjutraj okoli devetih dopotovali v Sarajevo, kjer se je že raznesel glas o prihodu slovenskih reševalcev.

Sarajevčani, ki so bili na železniški postaji, sorodniki ponesrečenih, so objemali jeseniške fante, božali pse ovčarje in govorili:

- Vi ste naše zadnje upanje!

Hoja do vznožja Bjelašnice

Jeseniški reševalci so vedeli, da je njihova naloga zelo težka, ker so že teden dni zaman iskali ponesrečena planinca. Oče preminulega Zorana Ivašnina je hodil po planini in govoril: »Prej se ne vrnem iz Bjelašnice, predeu ne najdem sina živega ali mrtvega.«

Trije fantje s svojimi lavinskimi psi so vedeli, da ljudje veliko pričakujejo, zato so bili pošteno zaskrbljeni, če ne bodo uspeli.

Po vožnji z avtobusom in hoji do vznožja Bjelašnice so jim sarajevski reševalci razložili vse podatke o nesreči.

(nadaljevanje na 5. strani)

SREČANJA Z LJUDMI - SREČANJA Z LJUDMI

Preteklo soboto so v Prešernovem gledališču v Kranju gostovali člani subotiskega folklornega ansambla »Kolo«. Ob nabiti dvorani so gledavcem prikazali nekatere vojvodinske, bosanske, ciganske in madžarske pesmi in ples. Gledavci so goste toplo sprejeli, vsem pa so najbolj ugajale narodne pesmi v izvedbi sedemnajstletne KATICE SARCEVIĆ. V odmoru smo jo zaprosili za kratek razgovor.

● Kdaj ste prvič nastopili?

- Čeprav pojem, odkar pomnim, sem prvič nastopila pred občinstvom na oddaji »Pokaži, kaj znaš« v Subotici pred dobrim poldrugim letom.

Narodna glasba

● Vaš največji uspeh?

- Mislim, da je moj doslej največji uspeh trikratna zaporedna zmaga na oddajah »Pokaži, kaj znaš«.

● Imate mogoče kakšne posebne želje?

- Zelo rada bi nastopala po radiu in na televiziji.

● Katere narodne pesmi imate najraje?

- Rada pojem prav vse, toda najljubše so mi bosanske narodne pesmi, posebno tiste iz repertoarja Nade Mamule.

● Ali ste si ustvarili mnenje o moderni glasbi?

- Vseč mi je vse, kar je novo; tudi twista ne izključujem.

● Pa slovenske narodne?

- Navdušena sem nad polkami.

● Kaj pa menite o kranjski publici?

- Zelo rada bi zopet nastopala pred takim občinstvom, kot ga imate v Kranju.

Cerkev in »božja resnica«

**Strah, da bo sedanji koncil trajal dvajset let
Papež je udeležence pozval naj razpravljajo
tako, da ne bodo kršili božjih zapovedi - Dve
struji, ki vsaka dosledno zagovarja stališče
in pritiska na papeža, da pravično razsodi**

Sredi meseca oktobra se je v Petrovi cerkvi v »večnem mestu« Rimu začel 21. ekumenski koncil, ki se ga udeležuje najvišja duhovščina rimokatoliške cerkve. Na koncilu so se zbrali škofje, kardinali, visoka vatikanska duhovščina, predstojniki različnih verskih redov in svet, cerkveni teologi, opazovalci tujih verskih skupin in pesnebej povabljenih osebnosti. Za sklicanje koncila velja nepisano pravilo, da ga na »božji« ukaz sklicuje papež, ki mu predseduje in ga usmerja. Koncil je najvišja oblast vesoljne cerkve. Njegove sklepe objavlja papež kot božji namestnik na zemlji.

Uvod v koncil je bil velikopotezen, tako da je že od začetka prevladoval vtis, da gre bolj za zunanji videz, kot za vsebinske spremembe v cerkvi.

Papeževa molitev

Do sklicanja ekumenskega koncila je prišlo na papeževo pobudo, ko je pri molitvi v vatikanski kapeli odkril »božjo voljo«. Čudno ozadje, kako je prišlo do sklicanja koncila, bi naj dalo cerkvenemu shodu ugled in upravičenost. 19. januarja 1969 leta je papež Janez XXIII. zaslutil božje opozorilo, da bi skušali doseči enotnost cerkve. O papeževi molitvi v vatikanski kapeli je naslednji dan poročal vatikanski list »Osservatore Romano« in zapisal, da je bilo tisto, kar je papež slišal »božji glas«, ki ga je spoznal tako jasno, kakor zapečeno prvo spomladansko cvetje spomladi. Papež se je odločil za sklicanje koncila čez noč. Mudilo se mu je, zakaj če primerjamo priprave prejšnjega koncila, je papež Pij IX. razmišljal dvajset let, preden je leta 1868 sklical zadnji koncil v Rimu. Sedanje priprave so tekle samo nekaj več kot dve leti.

Božja resnica

V začetku priprav je papež napovedal, da bi koncil moral razpravljati o enotnosti cerkve. Postajali naj bi najti osnovne za enotnost z ostalimi verskimi skupnostmi, ki jim je skupni verski nauk krščanstva. Vendar je v teh prizadevanjih papež v pripravah naletel na nasprotovanje cerkvene, predvsem pa vatikanske visoke duhovščine, tako da je leto dni pozneje v papeževi okrožnici vernikom govoril samo še o enotnosti rimske cerkve. S prizadevanjem razprave o enotnosti cerkve z osta-

limi verskimi skupnostmi bi se namreč rimska cerkev odrekla »božje resnice«, da je edina prava cerkev na zemlji. Sporno vprašanje, ki je bilo osrednje vprašanje na vseh prejšnjih koncilih, je razlaga »božjih resnic« in spornost

kdo naj jih razlaga, ker v sami cerkvi razlaga teh resnic ni enotna. Vse večje so težnje škofov, da naj bi se razlagali »verske resnice«, tako kot zahteva slik z verniki. To pa pomeni večjo prejšnogo cerkve dejanskim razmeram v posameznih deželah. Razvoj človeštva je v tem stoletju tako hiter, da ga cerkev s svoje tradicije in zastarelostjo ne dohaja več.

Papež in škofje

Devet stoletij je imela cerkev čas, da bi rešila razmerje med papežem in škofi. To razmerje je

globus • globus • globus

Zakonska ponudba

Za enainvajsetletno marseško princezo in sestro marseškega kralja Hasana II. Laito Nezho, menijo, da bo postala nevesta alžir. Predsednika vlade Ben Bela. Petinštideseletni Ben Bela se je namreč, ko je bil zaprt na francoskem atlantskem otoku Aix, seznanil z neko Švicarko, ki so jo dolgo šteli za bodočo prvo ženo Alžirije.

Lepo vedenje

Bivši britanski laburistični prvak Attle je na nekem strankarskem sestanku pojasnil svojo dolgo 40-letno parlamentarno delo in primerjal britanski zgornji dom s spodnjim. Rekel je, da se poslanci v britanskem zgornjem domu lepše vedejo kot v spodnjem, v katerem je bil 79-letni Attle poslanec do leta 1955. V zgornjem domu - trdi Attle - nihče nikoli ne prekinja govornika in lordi nikoli ne dvigajo nog na poslanske klopi. Vendar je Attle resnici na ljubo moral priznati, da v zgornjem domu veliko bolj pogosto lahko vidi lorda, ki med razpravo mirno spi.

Politični dvoboj

Članica holandskega parlamenta Rosa Dolz je poklicala voditelja vladne stranke Armanda Hascopa na dvoboj, ker jo je ta izključil iz stranke. Ker se Hascop ni odzval povabilu na dvoboj, je uždajena Rosa izjavila, da je vsem ljudem znano, kako odlično obvlada orožje in se je voditelj stranke prestrašil, da bi stopil pred njeno cev.

Zakonska razveza

Bivši generalni konzul ganske republike v New Yorku je pred sodiščem v ganskem glavnem mestu zahteval zakonsko razvezo s svojo drugo ženo, ki je po rudi Američanka, ker se je prva žena ganskega porekla, ki so jo pred petnajstimi leti razglasili za pogrešano, zopet pojavila.

ostalo neurejeno, čeprav se je pojavljala skoraj na vsakem cerkvenem zboru kot osrednje vprašanje. Tudi na letošnjem koncilu je prišel stari spor v ospredje. Nemški, francoski, holandski in avstrijski škofje zahtevajo več pravic in večjo samostojnost v odnosu do vatikanske stolice. Reformatorji, ki so jim na čelu nemški kardinali, predstavljale enoten tabor. Njim nasproti stojijo konzervativni italijanski škofje, ki jih vodi kardinal Ottaviani, ki vztrajno zavračajo kakršnekoli spremembe in se držijo cerkvene doktrine kot pijanec plota. Eni bi želeli nadomestiti, kar niso uspeli škofje na prejšnjih koncilih, drugi pa bi želeli zadržati vse po staremu. Prvi pravijo, da je skrajni čas, da izenačijo škofje, ker bi na ta način zmanjšali število italijanske večine, ki je večina samo zaradi tega, ker so v Italiji škofje zelo majhne.

Težnje škofov so močne. Želijo imeti bolj proste roke. Pritožujejo se, da so navadni »papeževi uradniki« v provinci. O količini pomenljivejši stvari odločajo v Vatikanu - običajno nižji cerkveni administratorji, kot so škofje. Škofje želijo doseči udeležbo pri odločanju o verskih stvarih in o cerkvi. Predlagajo tudi drugačen sestav rimske stolice, kjer je trenutno 20 - 30 italijanskih kardinalov.

Osem tednov

Minilo je že osem tednov od začetka koncila. V začetku je prevladovala misljenje, da bosta zadostovala dva ali tri zasedanja, pred kratkim pa je neki belgijski kardinal izračunal, da bo koncil trajal najmanj 12 let, če bodo tako zavlačevali in če bodo povsod takšne razlike v obravnavanju posameznih točk. Da sedaj so od 10 točk, ki so jih postavili pred koncil, razpravljali samo o štirih.

Vendar koncil v bistvu ni vedno resen. Nekateri škofje so se že čez glavo navetilih učenihi govorov in razprav v latinščini. Posebno tisti, ki latinščine ne obvladajo dobro. Kardinal Ottaviani je izostal nekaj dni. Podobno gesto je napravil severnoameriški kardinal Cushing, ki se je vrnil v Boston. Svoj odhod je tako obrazložil: »Ne razumem latinščine in se zaradi tega dolgočasim. Svetemu očetu sem predlagal, naj mi na moje stroške preskrbi prevode. Če bi papež sprejel moj predlog, se bom rad vrnil.«

Sprejem v knjižnici

Med deseterdnebnimi srečanji najstarejših vrhov katoliške cerkve je bilo politično najbolj zanimivo sre-

čanje papeža s poljskim kardinalom Stefanom Wyszyńskim. Papež ga je edelpjal v svojo privatno knjižnico, kjer običajno sprejema visoke goste (v knjižnici je sprejel tudi mater ameriškega predsednika Kennedyja), ko je kardinal iz vladnosti prišel na obisk že pol ure pred napovedanim časom.

Po razgovoru je rezultat papeževe avdiencije sporočil kardinalov tajnik. Papež je priznal nekoč nemško ozemlje med Odra in Niso za poljsko, ki so ga Poljaki po mnogih stoletjih zopet dobili nazaj. Papeževo izjavo so na Poljskem odobraval, v Zahodni Nemčiji pa obsodili. »Frankfurter Allgemeine« je papežu očital, da ponavlja »poljski politična gesla«.

Nemška duhovščina je namreč v svojih nagovornih vernikom govorila o »krivični meji« na Odra in Nisa, kardinal Wyszyński pa je poljskim vernikom pridigal: »Dobili smo vrnjeno ozemlje naših pradedov, ki so nam ga s silo odvzeli.«

Rekli so ...

»Čeprav dezasulizem naša programa, ima cilje, ki jih uspešno ustvarja.«

André Malraux,
francoski minister

»Misljenje, da bi lahko združili točnost francoskih zakonov s točnostjo nemških uradnikov, je blazna.«

Alwin Minehaier,
predsednik nemške
industrije in trgovine

»Dusevna bolni so ljudje, ki gradijo v oblakih. Nevrotični, ki v teh gradovih psihiater pa je človek, ki računa obeh pobira najemnine.«

Bernard Brenn,
državni sekretar britanskega ministrstva za zdravstvo

»Tako imenovana žuljenjska raven je temnica brez rešitve, poostrena z množično temnico in z mehkimi jeziki.«

Alberto Moravia,
italijanski književnik

»Poročila se bom približno leto 7. aprila v Parizu. Imena moža, s katerim se bom omožila, pa še ne morem povedati.«

Jayne Mansfield,
ameriška filmska igralka

»Odpotovati na druge planete? Ne, nikakor! Zakaj bi zapustili to celino, kjer se tako lepo živi.«

Winston Churchill,
bivši britanski premier

BRNO - PRAGA

2500 km po Avstriji in Čehoslovaški

Zapiski in spomini z naše poti po Čehoslovaški so nujno povezani z namenom te poti — s študijskim pregledovanjem muzejev in arheoloških najdišč. Sicer sem to že večkrat omenil, a me vedno srbi bravec teh zapiskov, ki se mu moram opravičevati, ker zanj morda prevečkrat omenjam arheologijo in muzeje in premalo druge reči, ki bi ga zanimala. Še enkrat zatrjujem, da so tudi mene mikale te druge stvari in bi si prav rad ogledal vselejsem v Brnu ali kako modernišo (in zanimivejšo?) plat mesta, toda čas je bil naš gospodar in namen nas je silil drugam, v drugačno okolje in k drugim stvarim.

Ogled vsakega mesta zahteva veliko časa in tako nisem utegnil v daljšem obhodu spoznati Bratislave in Nitre, pa tudi Brna nisem pregledal do potankosti. Površen ogled z ogledom muzejev se mi zdi pa še vedno boljši. Brez poznavanja preteklosti so tudi današnje značilnosti nekega mesta brez pomena, ker niso trdno zasidrane, ker obiskovavec ne spozna zgodovinske pogočnosti razvoja mesta in tako ne čuti pravilno utripa mesta v moderni dobi. Z gradu, ki kraljuje nad današnjim velesejanskim Brnom, sem zrl na novo razstavišče ob robu mesta, hkrati pa je iz grajskih zidov za menoj dihala preteklost. Masiv grajske stavbe je skrival srednjeveške kasemate, kraj trpljenja nešteti rodov in nešteti pripadnikov raznih narodov, ki so se borili za osvobojenje izpod avstro-ogrškega orla. Groza bližnje preteklosti je strela iz bodic bodoče žice, ki v spomin na okupatorja še danes ni odstranjena z nekaterih delov grajskega obzidja. V notranjosti gradu priča o borbi proti okupatorju Muzeum odpora.

Češko steklo

Nasoroč velesejanskemu delu je vabil stari del mesta z mnogimi mikavnimi ostanki gotske arhitekture, baročnimi palačami in palačami iz preteklega stoletja. Naš gospodar -CAS- nam je pustil samo bežen ogled in ni hotel ugoditi željam posameznikov. -Co e sklo- (pisano prosto) — -Kaj je to steklo- — je bila razstava, ki bi jo bilo vredno podrobneje pregledati, saj je prikazovala nastanek in razvoj glavne češke steklarske industrije. Ogled te razstave smo nadomestili deloma s pregledovanjem izložb trgovin porcelana in stekla, kar pa ni bilo enakovredno. Marsikdo me je tudi spraševal, če smo na tujem gledali kak film. Kje pa! Kje naj bi vzeli tisti dve uri in pa še tretje pol, da bi si npr. v Brnu izbral ustrezen film, v enem izmed 21 kinematografov. Gledališče? Tudi ne, pač pa smo mimogrede videli že

hitekturnih ostankov je v nekaterih lopah iz betona in železa vrsta vitrin, kjer so shranjeni predmeti, izkopani na kraju samem. Tako nastaja na kraju izkopavanj muzej z več stavbami.

Izkopanine na vsakem koraku

Iz Brna so nas peljali na ogled izkopavanj v Staré Zamky u Lišne, kjer je ugotovljena velika naselbina, naseljena skoro nepretrgano od mlajše kamene dobe pa vse do 11. stoletja. Arheologi postavljajo na to mesto iz pisanih virov znano mesto Veligrad, ki je bilo pomembno v času velikomoravske države in verjetno predhodnik današnjega Brna. Še toliko bolj pa so ponosni na to odkritje, saj z njim dokazujejo preteklost Moravske, ki ji prejšnji šovinistični režimi nikoli niso priznavali svoje lastne zgodovine.

Se eno najdišče je, mimo katerega ne morem molče. Verjetno ste že kdaj slišali o najstarejših kipcih, upodobitvah boginje plodnosti, o tako imenovanih Venerah. Najznamenitejša je figurica Willendorfske Venera; mi pa smo šli v kraj, kjer je doma

«Veštonicka Venuše», češka Venera iz Dolnih Vestonic in je stara okoli 25.000 let. Ze če bi našli samo ta kipec, bi najdišče zaslovelo po vsem svetu, toda tam so našli še 116.000 drugih predmetov. Po knjigah sem si predstavljal te kipece precej večje, v resnici pa je tako majhen, da bi ga otrok lahko skrtil v pesti. Pred leti je izkopavanje prenašala celo britanska televizijska mreža in bilo je kaj videti. Pod nami — kakih 6 do 8 metrov globoko v zemlji — so ležali mamutovi okli in kosti dobesedno na kupu. Predmetov namreč ne pobežejo takoj, ko jih izkopljejo, ampak jih ohranijo toliko časa na najdišču, dokler jih dokončno ne prouče. Če je potrebno, jih čez zimo ponovno zasujejo in nato naslednje leto odgrnejo nasuto plast zemlje ter nadaljujejo z izkopavanji. V vasi, kjer je sedež izkopavanj (arheološki inštitut ČSAV iz Brna) imajo urejen tudi majhen muzej z nekaterimi originalnimi predmeti, medtem ko so drevocenejši npr. «Veštonicka Venuše» pokazani s kopijo. Po ogledu te zbirke smo šli v vas in se udeležili vaškega praznika. Ze ko smo se peljali skozi vas do najdišča, smo občudovali spreved deklet in fantov v narodnih nošah.

Vaška veselica

Nazaj grede so nas obkolili in nas vabili na praznovanje in ples. Plesišče je bilo pred gostilno, ograjeno samo z vejami, po tleh pa do gležnjev v

prahu. Posebno vztrajno so vabila na ples vaška dekleta v narodnih nošah, in kdor se le ni mogel izmuzniti, je moral plačati vstopnino. Le majhni skupinici se nam je posrečilo uiti v gostilno, kjer pa smo doživeli pravo «ploho». Veseli meščani so nam od vseh strani ponujali vrčke piva, prepevali in nas kmalu odtajali. Veselje se je še stopnjevalo, ko so zvedeli, da smo Slovinci (Slovenci) in tudi mi smo kmalu nadomestili zamujeno. Ali si lahko predstavljate naše presenečenje, ko smo na vsaka dva vrčka piva dobili enega zastonj. Sofer Sandi je zaman priganjal k odhodu. Nikakor ni mogel zbrati vse ekipe skupaj in odhod se je zavlekel že za debelo uro, zakaj polovica udeležencev ekskurzije je bila v gosteh pri domačinih in se mastila s pečenimi goskami in drugimi domačimi dobrotami. Končno je Sandiju le uspelo zbrati vse skupaj in končati s prijetnim obiskom v rojstnem kraju «Veštonicka Venuše». Pozno ponoči smo se vrnili v Brno.

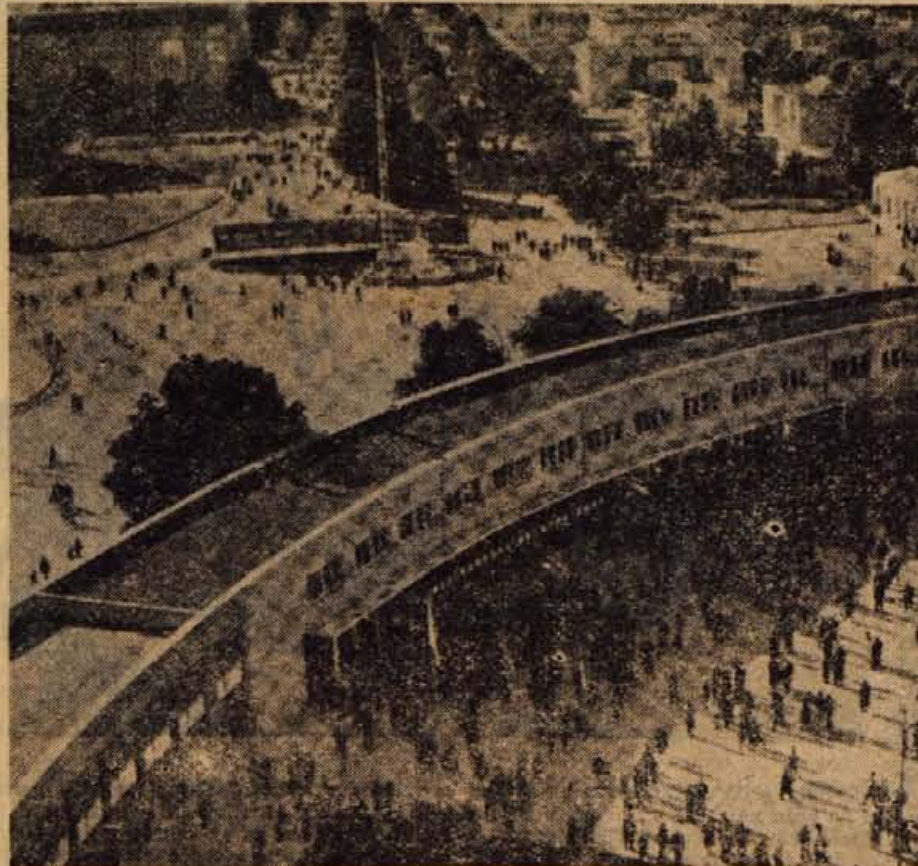
Praden sva šla z Acijem spat, sva poslušala še neuradni koncert plesne glasbe, ki je povsem drugačen in modernejši mimo tistega, ki ga oddaja brnski radio (vsaka soba v hotelu ima svoj sprejemnik). Nasproti hotela in najine sobe je plesna dvorana, kjer so se vrteli ob zvokih jazza — in sveda tudi brez twista ni šlo.

Pot v Prago

Drugo jutro pa zopet na pot, ki nas je vodila v Prago, naš zadnji cilj na Čehoslovaškem. Brez postanka smo se vozili mimo starega mesta Jihlave — opasanega s srednjeveškim obzidjem — do Kutne hore. Tam smo se ustavili in si ogledali že omenjeno najdišče Bylani, v samem mestu pa mestno hišo, kjer so še ohranjeni prostori romanske kovnice denarja, in Jeneoelnovo galerijo slik. V poslovalnici CEDOK (turistična agencija) so se nas ustrašili in le prvi so dobili opis mesta in njegove zgodovine. Se ta ubogi prospekt je tiskan na slabem papirju na vsega dveh straneh. Zaman smo tudi spraševali po stari domači gostilni, kjer bi lahko dobili «gulašovo polevko» in pivo. Dolgo smo pohajali po mestu in končno le našli nekaj primernega za naš žep.

Tudi mimo Časlava smo brzeli z nezmanjšano hitrostjo in pustili za sabo kosti preslavnega Jana Žižke, ki so jih našli v tamkajšnji cerkvi. Potem pa smo gledali samo še naprej in pričakovali srečanje z «zlatim mestom», kakor Čehi imenujejo svoje glavno mesto. Končno smo zagledali Vltavo in se ustavili blizu čudovitega Karlovega mostu. Veselo pričakovanje nas je kmalu zapustilo. Ni prenočišče!

ANDREJ PAVLOVEC

Mesto Brno z delom razstavišča, kjer vsako leto razstavlja vedno več držav

Kakšen je Orly?

Najmodernejša evropsko letališče - „Izgubljeni potniki“ - 25 tisoč radovednežev

Spomnimo se samo nekaterih karikatur v zvezli z ljubljanskim podvozom, ki so kazale izgubljenega pešca sredi vseh označb in znakov. Splošno mnenje je bilo, da je sedanje križišče cest pri podvozih manj pregledno, da se vozniki, kolezarji in pešci po »brezmejnem« število semaforjev ne znajdejo, čeprav bi moralo biti prav obratno. No, tako hudo vendarle ni.

Se večji in veliko težje prebavljivi problemi pa se pojavljajo na najmodernejšem letališču v Evropi - pariskem Orlyu. Casopis »Express« je v svoji karikaturi prikazal pravi labirint stopnišč in hodnikov s številnimi napismi in puščicami, sredi katerih leži izmučen potnik, ki v znak svoje kapitulacije pred to »urejenostjo« dviga bel robec. Uredništvo je razen tega sporočilo še naslednje: »Poslali smo našega risarja na Orly. Kljub največjim težavam mu je uspelo poslati risbo. Od tistega trenutka ni o njem ne duha ne sluha.«

Čas pastiric je prešel

Projektanti so doživeli že veliko kritik na račun nepreglednosti in zmešnjave, ki jo je deležen normalni potnik v tem tehničnem čudu. Dohod do letal so hoteli skrajšati na najmanjšo mero. Da se potniki ne bi zbirali v čakalnicah družb v mestu in se nato skupaj s stewardeso prepeljali k letalu, so ustvarili najkrajšo zvezo letališča z mestom, tako da so avtomobilsko cesto Pariz - Fontainebleau speljali točno pod glavno zgradbo in tako potniki lahko pridejo do letališča posamič, kakor pač prihajamo na železniško postajo. Toda Pariz je mesto, kjer postaja gost promet že prava turistična privlačnost in letališče zato ni ostalo neprizadeto. Avtobusi, ki skrbijo za zvezo, odhajajo izpred pariške železniške postaje točno po napovedanem zaporedju - vsakih 15 minut, na letališče pa prihajajo vedno prepozno. Zaradi gostega prometa traja vožnja od 30-70 minut. Potnikom se seveda nato vedno mudi in čimprej bi radi prišli do svojega letala. »Čas pastiric, ki vodijo svoje črede, je minil«, je s tem v zvezi dejal glavni inženir Françoise Dedier. Vsak potnik mora sam najti svoje letalo, kakor najde na železniški postaji svoj vagon in zato je na letališču veliko svetlobnih znakov, pušče in napisov, ki naj bi ga usmerjali. V naglici po navadi

Kaj je takega

Kaj privablja tisoče v to ogromno zgradbo, kjer so projektanti mislili na vse, samo na brezglavo vohrajoče potnike ne. Ogromna, skoraj 450 metrov dolga dvorana ima tako debela okna in strop, da se v njej ne sliši ropot reaktivnih letal. Vgrajene ima posebne filtre iz oglja, ki vsrkajo vse vonje in slab zrak. Razmeščeno je 2900 zvočnikov, ki posredujejo informacije zelo tiho (zaradi razvranih živcev potnikov). Vsak izmed 400 uslužbencev ima svoj žepni radijski sprejemnik, s pomočjo katerega sprejemajo obvestila. Letališče ima tudi lastno televizijsko omrežje in 200 televizijskih sprejemnikov omogoča kontroliranje vzletišč in vstopanje potnikov.

K letališču spada tudi vse udobje, ki ga nudi potnikom hotel ali pol ducata restavracij in barov. Kino dvorana ima 270 sedežev in je izdelana v sijajni konstrukciji v zelenem steklu. Razen tega je tam tudi bolnišnica z zdravnikom in psihiatrom, otroški vrtec, kopalnice in kapele za pobožnejše potnike - vse v najmodernejši tehnični izvedbi.

Uprava letališča je kljub kritikam z novim letališčem zelo zadovoljna, čeprav zaradi naštetih težav samo francoska letalska družba »Air France« izgubi dnevno po tri potnike. Glavni inženir Dedier pravi: »Nismo krivi, če so letalske agencije do sedaj že toliko razvadle svoje potnike, da ne znajo več samostojno misliti.«

Državniki petih vzhodnoevropskih držav so sklenili v vzhodni Evropi zgraditi naftovod, ki bo eden največjih na svetu. V Moskvi, Pragi, Varšavi, Berlinu in v Budimpešti se je zbrala skupina inženirjev in tehnikov, ki bo izdelala načrt za ta veliki projekt. Naftovod bo dolg 4.500 kilometrov. Iz naftnih polj pod Uralom bodo »tekoče zlato« pošiljali na Poljsko, Češkoslovaško, Vzhodno Nemčijo in na Madžarsko. Naftovod bodo speljali pod rekami Volgo, Donom, Dajeprom, Vislo in Donavo. Največje težave pa povzročajo priprave zemljišča preko gorskega masiva Krpatov.

Zanimivosti

FRANJE AVTOMOBILOV NA TEKOČEM TRAKU

V Londonu je začela obratovati prva avtomatizirana pralnica avtomobilov, v kateri lahko operejo na uro 250 vozil. Da bi se stroški 25 tisoč funtov obrestovali, so strokovnjaki izračunali, da mora iti skozi servis najmanj 8000 avtomobilov mesečno.

TOKIO - DESET MILIJONOV PREBIVAVCEV

Število prebivavcev Tokia je že doseglo število deset milijonov. 1. maja letos je bilo namreč v glavnem mestu Japonske 9.858.000 prebivavcev. V mesecu aprilu se je rodilo 80 tisoč novih meščanov ali vsake pol minute eden.

NOVA RUSKA MESTA

Državni inštitut za gradnjo in urejanje mest v Sovjetski zvezi predvideva, da bi do leta 1980, to je v manj kot 20 letih, zgradili več kot 100 novih mest. Prenekatera med njimi bodo prava vele mesta. Največje število teh mest bo zgrajeno na območju ruske federacije, ostali pa v Kazahstanu in Tadžikistanu. Posebno se govori o dveh novih mestih v vzhodni Sibiriji, ki sta že dobili svoji imeni - Uluj in Kritovo. Gradili bodo na predelih, na katerih je danes še neprehodna tajga, v obeh pa bo takoj prostora za 200 tisoč prebivavcev.

Zanimivo je, da je Sovjetska zveza že nekaj časa na čelu seznama držav z najmočnejšo stanovanjsko izgradnjo, pa ob tem tudi z najmočnejšo gradnjo mest. V Sovjetski zvezi zgradijo približno letno 15 stanovanj na tisoč prebivavcev, medtem pa ta številka v ZDA variira med 7 in 9, v Zahodni Nemčiji pa znaša okoli 10. Zato ni čudno, da v Sovjetski zvezi v posameznih desetletjih zraste največ novih mest. Od oktobrske revolucije do danes je SZ dobila skoraj tisoč popolnoma novih mest.

Srajce za nespečnost

Za ljudi, ki zvečer ne morejo zaspati, so v New Yorku začeli prodajati posebne spalne srajce. Vojni spalniki srajce učinkuje na živčni sistem tako ugodno, da nespečnejši takoj zaspijo.

Zabava na višji ravni

Slab glas je kranjskim gostincem pred tremi meseci zadal precejšnje skrbi in pomisleke. Sicer pa, kaj tudi ne bi. Kavarna hotela »Evropa« je namreč postala zahajališče in zbirališče kranjskih pastopačev, ki so bili brez smisla za zdravo zabavo. Kaj si je mislil gost – tujec, ki je zašel v kavarno? V kavarno je zato prišel enkrat in edinkrat. Na ta način je kavarna izgubljala goste in glas o raz-

vpitem lokalu v Kranju se je vedno bolj širil. Uprava hotela »Evropa« si je dolgo belila glava z rešitvijo tega problema in jo tudi našla. V oktobru so pričeli z adaptacijo kavarne in 28. oktobra je bil v Kranju odprt nov lokal »dancing«. Naziv je tuji, pomeni pa ples, čemur ustreza tudi sam lokal, saj je le-ta nekaj med kavarno in barom. Z novim lokalom je podjetje prevzelo nase nove

Lepo urejen lokal, prijetna glasba in nasmejani obrazi so pojem za marsikatero gostinca. Da je prav tako vzdušje uspelo ustvariti kolektiv hotelu »Evropa«, je za nas vsakakor razveseljiva novost.

Da bi se gostje počutili kar najprijetneje, so pred »dancingom« uredili tudi garderobo.

obveze in geslo: gost naj se zabava tako, da ne bo motil zabave drugih. Upravičeno lahko trdimo, da jim je uspelo, saj se prvi uspehi kažejo že sedaj. Razveseljivo je dejstvo, da so se tisti, ki so bili prej poznani kot razgrajaci, spremenili in pomirili. Tudi novih obrazov je v novem lokalu vsak dan več. S tem pa je bil dosežen tudi namen »dancinga«. Gost, ki bo lokal zapustil z dobrim vtisem, se bo prav gotovo še vrnil. Mnogi se bodo spraševali, le kaj je novega, da tako privlači. Odgovor na to vprašanje vsekakor ni enostaven, resnica pa je, da so k ustvaritvi dostojnega vzdušja brez dvoma mnogo pripomogli tudi preurejeni prostori, ki vzbujajo vtis velemostnega lokala.

»Dancing« je za Kranj vsekakor pomemben, saj predstavlja hotel sam vmesno postajo potnikom iz Avstrije, Danske in Belgije, ki so namenjeni k morju. Ker je lokal odprt vsak dan, bo precejšnji inozemski gost prav rad preživel večer v plesu ob glasbi, ki s svojim repertoarjem zadovolji še tako različne in zahtevne okuse. – T. P.

Nekateri se raje zavrtijo, drugi pa v družbi prijateljev in ob polnem kozarcu rečejo marsikatero »krepko«.

Psi so našli trupla dveh ponesrečenih

(Nadaljevanje s 1. strani)
Ko so prišli pod vznožje Bjelašnice so videli, da je planina čez tri kilometre dolga, delila pa jo trije žlebovi. Odločili so se, da najprej preiščejo žlebove, ker je bilo največ verjetnosti, da so se ponesrečeni planinci zatekli v žlebove, da bi se izognili hudemu vetru.

Pes je izkopal hlačnico

Na skrajnem levem žlebu je odšel s svojim psom »Cinčom« Cveto Jakelj, ki je psa neprestano spodbujal, naj hitreje išče. Po uri iskanja je pes zaril svoj amrček v sneg in začel s krepčji kopati po svežem snegu.

Reševavec Cveto Jakelj nam je ta dogodek takole opisal:

– Mislim sem, da je pes na-

šel neki predmet, rokavica ali kaj podobnega. Ko sem pristočil, sem videl kos tkanine. Odkopal sem z roko globlje in spatil čevljev na izlegnjeni nogi. V tem trenutku sem vedel, da smo našli enega izmed pogrešanih. Poklical sem gerske reševalce, ki so mi sledili. Izkopali so truplo Aleksandra Krajevca, ki je ležal meter pod snegom. Zanimivo je, da so ljudje ta kraj že prej s lopatami izkopal, a trupla niso našli.

Dve trupli v levem žlebu

Po tem uspehu so odločili, da bodo vsi skupaj preiskali levi žleb. Menili so, da mladi planince ni bil sem. In res 150 metrov višje je pes Naceta Horvata izkopal truplo Zorana Ivašiča. Zoranov oče, ki je v tem trenutku pri-

šel s planine, je v tem trenutku opustil upanje, da bo sina videl še kdaj živega. Tihno upanje je v tem trenutku zamenjal obup, ko so iz snega izkopal zamrznjeno truplo njegovega sina.

Naloga jesenjskih reševalcev je bila tako opravljena. Tragični prizori, ki so jih videli, so jih šilili, da se čimprej vrnejo domov. Bjelašnica je bila v teh dneh podobna mrtišnemu odru. Daleč od planine so jim v Sarajevu ljudje izkazovali hvalažnost. Bili so v središču pozornosti.

Neka Sarajevanka jim je dejala: »Ko smo zvedeli, da so prišli Slovenci, smo bili pomirjeni. Fantje z Jesenice jih bodo našli.«

Toda ali to priznanje zmanjšuje žalost ob veliki nesreči? Vsnj v tej meri, da ljudje spoznajo, da smo si v nesreči dolžni pomagati.

Kako so delale žene v Kranju

(nadaljevanje s 1. strani)
Mežakljo. Če so vse zveze odpovedale, je bilo gotovo, da bo mogoče priti v stik s partizani v Rovtah nad Podnartom – pri Pogačnikovih. V Podnart sem se vozila z vlakom. Sla sem kar v vagon, kjer je bilo največ Nemcev in, največkrat so mi ti pomagali dati pakete za partizane na prilježnik.

Ste bili kakšnih akcij prav posebno veseli?

– Vaj – in tako tudi jaz – smo se neizmerno veselili prav vsakega, še tako majhnega uspeha. Ne veste, kako čudovit občutek je bil to, da je uspelo tako ali drugače pogegniti okupatorja za nos. Za neki narodni praznik smo pripravili veliko količino paketov s protinemško vsebino in jugoslovanskih zastavic. – Ponoči smo jih pritrčili na visoci most in na drugih vidnih mestih, zjutraj pa se veselili jeze nemških vojakov, ki so to odstranjevali. Omenim naj tudi veliko in prelepo svileno zastavo, ki smo jo za 1. maj uspeli obesiti na Šmarjetni gori. Sele popoldne so jo odstranili.

Ali v tovarni za aktivnosti NOB ni bilo nevarnosti?

– V začetku vojne ne. Delavci so se razdelili na smišljenike NOB, na pristane Nemcev in na neopredeljene. Večkrat smo se med sabo sprli in drug drugega preočevali, vendar izdaj ni bilo. Zgodilo se je, da sem bila v tovarni pletla ali šivala za partizane.

Ste bili kdaj v prav posebno veliki nevarnosti?

– Skoraj vedno so me reševali le slučajni. Nekdo sem našla v Rovte matrice, prav in rdeče rube z napisom: »Partizanci vseh dežel, združite se!« Srečala sem stropno Nemcev, ki so me začeli spraševati, kam grem. Rekla sem, da domov v Rovte. Pogledi so se zaustavljali na velikem paketu in mojem čarju. Ko je že eden rekel, naj pokažem, je drugi zamahnil z roko, naj grem. Ob drugi priložnosti so natančno pregledali cekar, v žopu sem imela pa partizansko pošto. Veliko težav je bilo pri vodenju tovarišev do partizanov. Jeseni 1943 delo v ilegali zaradi pogostih izdaj ni bilo več mogoče in sem tudi sama odšla v partizane. Tam sem se počutila tako, kot da sem izven vseh nevarnosti. – M. S.

Radio

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.05, 6., 7., 8., 10., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri. Ob nedeljah pa ob 6.05., 7., 9., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri.

SOBOTA — 15. decembra

- 8.05 Poštarček v mladinski glasbeni redakciji
- 8.35 Resne in šaljive od domačih skladateljev
- 8.55 Radijska šola za srednje stopnjo
- 9.25 Zveneče kaskade
- 9.45 Igra Pihalni orkester LM
- 10.15 Košana — simfonični triptihon
- 10.40 Seznanite se s Parkerjevimi
- 10.55 Vsak dan nova popevka
- 11.00 Pozor, nimaš prednosti
- 12.05 Radijska kmečka univerza

- 12.15 Poje Planinski oktet
- 12.30 Chopinov klavirski trio
- 13.30 Od južnoameriških pamp do madžarske puszte
- 14.05 Ansambli iz Ponchiellijeve Gioconde
- 14.35 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo
- 15.15 Zabavni kaleidoskop
- 16.00 Vsak dan za vas
- 17.05 Gremo v kino
- 17.50 Pianist Alberto Semprini
- 18.00 Aktualnosti doma in v svetu
- 18.10 Dve romanci
- 18.26 Balade francoskih naseljencev
- 18.45 Naši popotniki na tujem
- 19.05 Glasbene razglednice
- 20.00 Novo v studiu 14
- 20.20 Noč, ko je zelo močno in neprenehoma deževalo
- 21.00 Za konec tedna — ples!
- 22.15 Oddaja za naše izseljence
- 23.05 Zabavna medigra
- 23.15 Skupni program JRT

NEDELJA — 16. decembra

- 6.00 Z vedro glasbo v novi teden
- 6.30 Napotki za turiste
- 7.40 Pogovor s poslušavci
- 8.00 Mladinska radijska igra
- 8.51 Glasbena medigra
- 9.05 Mendelssohn in Sibelius
- 10.00 Se pomnite tovariši...
- 10.30 Zabavno glasbena radijska matineja
- 11.30 Nedeljska reportaža
- 11.50 Sto taktov za dober tek
- 12.05 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo — I.
- 14.00 Koncert pri vas doma

- 14.15 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo — II.
- 15.15 Trikrat pet
- 15.30 Z glasbenimi zvoki iz 20. v 18. stoletje
- 16.00 Humoreska tega tedna
- 16.20 Ogrlica s popevkami in prijetnimi melodijami
- 17.05 Instrumentalni intermezzo
- 17.15 Radijska igra
- 18.05 Simfonične variacije
- 18.20 Vedri zvoki
- 18.30 Sportna nedelja
- 18.05 Glasbene razglednice
- 20.00 Izberite svojo melodijo
- 21.00 Ob sedemdesetletnici skladatelja Kadalaja
- 22.15 Skupni program JRT
- 23.05 Zaplešimo v novi teden

PONEDELJEK — 17. decembra

- 8.05 Zborovske priredbe popularnih skladb
- 8.25 Vedra glasba za dobro vojo
- 8.55 Za mlade radovedneže
- 9.25 Dva rondoja
- 9.45 Petnajst minut ob zvokih Kmečke godbe
- 10.15 Zaključni prizor opere Risoleto
- 10.35 Naš podlistek
- 10.55 Vsak dan nova popevka
- 11.00 Pozor, nimaš prednosti
- 12.25 Kmetijska oddaja
- 12.15 Pesmi iz Makedonije
- 12.30 Zabavni orkestri
- 13.30 Popevke ulice
- 14.05 Ljubljanski operni pevci v popularnih operah
- 14.35 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo
- 15.15 Ob zvokih zabavne glasbe
- 15.40 Literarni sprehod
- 16.00 Vsak dan za vas
- 17.05 Obdobja slovenskega samospeva
- 17.40 Ritmi iz Capocabane
- 18.00 Aktualnosti doma in v svetu
- 18.10 Pisana paleta veselih napevov
- 18.30 Poje Komorni zbor iz Maribora
- 18.45 Radijska univerza
- 19.05 Glasbene razglednice
- 20.00 Koncert simfoničnega orkestra Slovenske filharmonije
- 20.45 Kulturni globus
- 22.15 Naš nočni kaleidoskop

- 22.50 Literarni nokturno
- 23.05 Zadnji ples pred polnočjo

TOREK — 18. decembra

- 8.05 Arije iz starih oper
- 8.35 Nekaj glasbe ob delu
- 8.55 Radijska šola za srednje stopnjo
- 9.25 Majhni ansambli in plesnem ritmu
- 9.45 Poje akademski oktet

- 10.15 Iz romantične orkestralne literature
- 10.40 Napredujte v angleščini
- 10.55 Vsak dan nova popevka

- 11.00 Pozor, nimaš prednosti
- 12.05 Kmetijski nasveti — dr. Oskar Böhm: Rast sesnih pujskov
- 12.30 Zabavni kaleidoskop
- 13.30 Suita in divertimento
- 14.05 Radijska šola za višjo stopnjo
- 14.35 Venček narodnih in domačih napevov
- 15.15 Ob zvokih zabavne glasbe
- 15.30 V torek na svidenje
- 17.05 Koncert po željah poslušavcev
- 18.00 Aktualnosti doma in v svetu
- 18.10 Stogiavi virtuozji
- 10.45 Ljudski parlament
- 19.05 Glasbene razglednice
- 20.00 Sprehod po Danaju
- 20.15 Radijska igra
- 21.25 Sonatina za violino in klavir
- 21.40 Plesna glasba
- 22.15 Zabavna glasba na valu 327,1
- 23.05 Nekaj lahke glasbe
- 23.20 Skupni program JRT
- 23.50 Melodije za lahko noč

SREDA — 19. decembra

- 8.05 Od uverture do kola
- 8.55 Pisani svet pravljic in zgodb
- 9.25 Zabavni kaleidoskop
- 10.15 Valček
- 10.25 Godalni trio
- 10.45 Človek in zdravje
- 10.55 Vsak dan nova popevka
- 11.00 Pozor, nimaš prednosti
- 12.05 Radijska kmečka univerza
- 12.15 Ansambel Srečka Družila
- 12.30 Dueti iz Carmen
- 13.30 Pol ure v vedrem tonu
- 14.05 Radijska šola za srednje stopnjo
- 14.35 Nekaj krajših skladb
- 15.15 Ob zvokih zabavne glasbe
- 15.30 Violončelist Pierre Fournier
- 16.00 Vsak dan za vas
- 17.05 Začevna era v glasbenem življenju Hrvaške
- 18.00 Aktualnosti doma in v svetu
- 18.10 Zabavna glasba na šestih strunah
- 18.45 S knjižnega trga
- 19.05 Glasbene razglednice
- 20.00 Za ples in razvedrilno
- 21.05 Skupni program JRT
- 22.50 Literarni nokturno
- 23.05 Mladim ljubiteljem plesne glasbe

CETRTEK — 20. decembra

- 8.05 Vlaške pesmi za zbor in klavir
- 8.20 Sedem pevcev — sedem popevk

- 8.40 Falla in Granados
- 8.55 Radijska šola za višjo stopnjo
- 9.25 Odlomki iz opere Porgy in Bess
- 10.15 Glasbena medigra
- 10.20 Pet minut za novo pesmico
- 10.40 Tečaj ruskega jezika
- 10.55 Vsak dan nova popevka
- 11.00 Pozor, nimaš prednosti
- 12.05 Kmetijski nasveti — Jože Kregar: Zimske sobne cvetice
- 12.15 Veseli planšarji so v gosteh
- 12.30 Ploščo za ploščo
- 13.30 Odmeki iz starih časov
- 14.05 V paviljonu zabavne glasbe
- 14.35 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo
- 15.15 Ob zvokih zabavne glasbe
- 15.30 Turistična oddaja
- 16.00 Vsak dan za vas
- 17.05 Glasbena križanka
- 18.00 Aktualnosti doma in v svetu
- 18.10 Prvi večerni ples
- 18.45 Kulturna kronika
- 19.05 Glasbene razglednice
- 20.00 Cetrtkov večer domačih pesmi in napevov
- 20.45 Glasbeni intermezzo
- 21.00 Literarni večer
- 21.40 Nokturno in Kvartet
- 22.15 Skupni program JRT
- 23.05 Četrt ure z orkestrom Richard Hayman
- 23.20 Skupni program JRT

Drugi program

SOBOTA — 15. decembra

- 19.05 Hrvatski pianist Jurica Murai v Ljubljani
- 20.15 Orkester Mantovani
- 20.45 Prerez opere Ljubzenski napoj
- 21.35 Moderni plesni ritmi
- 22.15 Jazz na koncertnem odru

NEDELJA — 16. decembra

- 12.00 Nedeljski koncert ob dvanajstih
- 13.10 Za ljubitelje operne glasbe
- 14.00 Zabavni zvoki
- 14.30 Popoldne ob komorni glasbi
- 15.15 Zabavna in plesna glasba
- 19.05 V nedeljo zvečer
- 20.00 Od valčka do jazz
- 20.20 Godala v ritmu
- 20.45 Concerto grosso v D-žuru
- 21.00 Strikrat petnajst
- 22.15 Soareja sodobne komorne glasbe

PETEK — 21. decembra

- 8.05 Fantastična prodajalna
- 8.40 Igra trio Dorka Skoberneta
- 8.55 Pionirski tednik
- 9.25 Naši glasbeni avtorji
- 9.45 Trio Slavka Avsenika

- 10.15 Pisemska scena iz opere Evgenij Onjegin
- 10.35 Naš podlistek
- 10.55 Vsak dan nova popevka
- 11.00 Pozor, nimaš prednosti
- 12.05 Kmetijski nasveti — ing. Jože Silc: Izdelava programa proizvodnje krčnih rastlin na obratih
- 12.15 Poslušajmo Dobre znance iz Celja
- 12.30 Dvogovor violine in flavte
- 12.45 Ansambel Al Stefano in trio Nat King Cole
- 13.30 Z melodijami čez drn in stran
- 14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo
- 14.35 Pesmi in plesni-jugoslovanskih narodov
- 15.15 Napotki za turiste
- 15.20 Ob zvokih zabavne glasbe
- 15.45 Jezikovni pogovori
- 16.00 Vsak dan za vas
- 17.05 Na domači grudi — osma simfonija

TOREK — 18. decembra

- 19.05 Struktura in vloga zvezne skupščine po osnutku ustave
- 19.20 Iz muzeja plošč
- 19.55 Komorni večer
- 20.45 Nouvelemente concertants
- 21.10 Novi posnetki sovjetske zabavne glasbe
- 21.30 Literarna oddaja
- 21.45 Jazz do 22.00

SREDA — 19. decembra

- 19.05 Tečaj ruskega jezika
- 19.20 Trio Horwendel
- 19.30 Po svetu jazz
- 20.00 Prizor iz 1. dejanja opere Črne maske
- 20.18 Šest trobent za orkester

- 20.45 Mala nočna glasba
- 21.00 To so ti prijatelji
- 21.20 Mozaik zabavnih melodij

CETRTEK — 20. decembra

- 19.05 Seznanite se s Parkerjevimi
- 19.20 Simfonija št. 2
- 20.10 Samospevi Franza Schuberta
- 20.45 Simfonietta
- 21.00 Melodije po pošti
- 21.45 Do zaključka programa plesni ritmi

PETEK — 21. decembra

- 19.05 Napišite narek
- 19.20 Dvajset minut z zabavnim orkestrom RTV Ljubljana
- 19.40 Slavček
- 20.45 Igrajo majhni zabavni ansambli
- 21.00 Iz slovenske komorne glasbe
- 21.45 Jazz do 22.00

Televizija

SOBOTA — 15. decembra

- RTV Beograd
- 18.00 Iz pionirskega doma
- 19.00 Po muzejih in galerijah
- 19.15 Ustavna tribuna RTV Ljubljana
- 19.30 TV obzorik RTV Zagreb
- 19.30 TV pošta
- 19.45 TV helikopter JTV
- 20.00 TV dnevnik RTV Beograd
- 20.30 S kamerom po svetu Italija
- 21.05 Glasbena revija RTV Ljubljana
- 22.15 Tretji človek RTV Zagreb
- 22.15 Interpol

NEDELJA — 16. decembra

- RTV Beograd
- 10.00 Kmetijska oddaja RTV Ljubljana
- 10.30 Robin Hood RTV Zagreb
- 10.30 Veter
- 10.30 Sportno popoldne RTV Beograd
- 18.00 Policarpo — italijanski igrani film
- 19.45 Propagandna oddaja JTV
- 20.00 TV dnevnik RTV Beograd
- 20.45 Muzej voščensih lutk
- 21.45 Magnetoskopski posnetki nekoga športnega dogodka

PONEDELJEK — 17. decembra

- RTV Ljubljana
- 18.00 Počezuh — lutkovna igra
- 19.00 Dokumentarni film RTV Beograd
- 19.15 Mala TV univerza RTV Ljubljana
- 19.30 TV obzorik JTV
- 20.00 TV dnevnik
- 20.30 Tedenski športni pregled RTV Zagreb
- 20.45 Prost dan — TV kriminalka

SOBOTA — 15. decembra

- Center — ameriški VV film HUDICEV UČENEC ob 16. in 18. uri, zap. nem. film STRELEC

- RTV Ljubljana
- 21.45 Sodobni človek v slovenskem romanu

TOREK — 18. decembra

Ni sporedal

SREDA — 19. decembra

- RTV Ljubljana
- 18.00 Trmasta muca
- 18.15 Pionirski TV studio RTV Beograd
- 19.00 Mesečnik TV studia Sarajevo

- RTV Ljubljana
- 19.30 TV obzorik RTV Beograd
- 19.30 Dokumentarni film
- 19.45 Loto in športna prognoza JTV
- 20.00 TV dnevnik RTV Beograd
- 20.30 Ustavna tribuna RTV Zagreb
- 20.45 Glasbeni atelje
- 21.45 Panorama

CETRTEK — 20. decembra

- RTV Zagreb
- 10.00 TV v šoli
- RTV Beograd
- 18.00 Otroški filmski žurnal
- 18.30 Planet zemlja RTV Ljubljana
- 19.00 Aktualni razgovori RTV Zagreb
- 19.00 Zagrebški tednik RTV Ljubljana
- 19.30 TV obzorik RTV Beograd
- 19.30 Ekspedicija JTV
- 20.00 TV dnevnik RTV Ljubljana
- 20.30 TV podlistek RTV Zagreb
- 20.30 Po Jugoslaviji
- 20.55 Kratki propagandni filmi Italija
- 21.05 Canon'sima RTV Ljubljana
- 22.20 Claude Debussy RTV Beograd
- 22.20 Impresije

TOREK — 18. decembra

- Center — amer. barvni CS film ALAMO I. del ob 16., 18. in 20. uri
- Storžič — nem. film SLUČAJ INSPEKTORJA ŠIR-DINGA ob 10., 16., 18. in 20. uri
- Center — amer. barvni CS film ALAMO I. del ob 16., 18. in 20. uri
- Storžič — nem. film SLUČAJ INSPEKTORJA ŠIR-DINGA ob 10., 16., 18. in 20. uri
- Center — amer. barvni CS film ALAMO I. del ob 16., 18. in 20. uri
- Storžič — nem. film SLUČAJ INSPEKTORJA ŠIR-DINGA ob 10., 16., 18. in 20. uri

PETEK — 21. decembra

- RTV Ljubljana
- 18.00 Kuharski nasveti
- 18.30 Nobelovi nagradenci
- 19.00 Kratki film
- 19.30 TV obzorik
- 19.45 Propagandna oddaja JTV
- 20.00 TV dnevnik RTV Zagreb
- 20.30 Servis v stanovanju
- 21.00 Serjoža, sovjetski igrani film

Kino

SOBOTA — 15. decembra

- Center — ameriški VV film HUDICEV UČENEC ob 16. in 18. uri, zap. nem. film STRELEC

- LEC V ZELENEM ob 20. uri, premiera ameriškega barvnega CS filma ALAMO I. del ob 22. uri
- Storžič — nem. film STRELEC V ZELENEM ob 18. uri, nem. film ZADNJI AKORD ob 20. uri, premiera ameriškega barv. CS filma ALAMO I. del ob 22.30 uri
- Svoboda — nemški barvni film INDIJSKI NAGROBNI SPOMENIK ob 18. in 20. uri
- Cerkije — šved. film MEIN KAMPF ob 19.30 uri

NEDELJA — 16. decembra

- Center — ameriški VV film HUDICEV UČENEC ob 10. uri, nemški film STRELEC V ZELENEM ob 15. in 19. uri, nem. barvni film ZADNJI AKORD ob 17. uri, premiera francoskega CS filma TAXI PROTIBOBRUKU ob 21. uri
- Storžič — ameriški VV film HUDICEV UČENEC ob 13. uri, nemški barv. film ZADNJI AKORD ob 15. in 19. uri, švedski film MEIN KAMPF ob 17. uri, premiera nemškega filma SLUČAJ INSPEKTORJA ŠIR-DINGA ob 21. uri
- Svoboda — nemški barvni film INDIJSKI NAGROBNI SPOMENIK ob 16. in 18. uri
- Naklo — italijanski barvni CS film PORTUGALSKE PERICE ob 16. in 19. uri

PONEDELJEK — 17. decembra

- Center — amer. barvni CS film ALAMO I. del ob 16., 18. in 20. uri
- Storžič — nem. film STRELEC V ZELENEM ob 10. uri, matineja, nemški film SLUČAJ INSPEKTORJA ŠIR-DINGA ob 16., 18. in 20. uri
- Center — amer. barvni CS film ALAMO I. del ob 16., 18. in 20. uri
- Storžič — nem. film STRELEC V ZELENEM ob 10. uri, matineja, nemški film SLUČAJ INSPEKTORJA ŠIR-DINGA ob 16., 18. in 20. uri
- Center — amer. barvni CS film ALAMO I. del ob 16., 18. in 20. uri
- Storžič — nem. film SLUČAJ INSPEKTORJA ŠIR-DINGA ob 10., 16., 18. in 20. uri

SOBOTA — 15. decembra

- Center — amer. barvni CS film ALAMO I. del ob 16., 18. in 20. uri
- Storžič — nem. film STRELEC V ZELENEM ob 10. uri, matineja, nemški film SLUČAJ INSPEKTORJA ŠIR-DINGA ob 16., 18. in 20. uri
- Center — amer. barvni CS film ALAMO I. del ob 16., 18. in 20. uri
- Storžič — nem. film STRELEC V ZELENEM ob 10. uri, matineja, nemški film SLUČAJ INSPEKTORJA ŠIR-DINGA ob 16., 18. in 20. uri
- Center — amer. barvni CS film ALAMO I. del ob 16., 18. in 20. uri
- Storžič — nem. film SLUČAJ INSPEKTORJA ŠIR-DINGA ob 10., 16., 18. in 20. uri

TOREK — 18. decembra

- Center — amer. barvni CS film ALAMO I. del ob 16., 18. in 20. uri
- Storžič — nem. film SLUČAJ INSPEKTORJA ŠIR-DINGA ob 10., 16., 18. in 20. uri
- Center — amer. barvni CS film ALAMO I. del ob 16., 18. in 20. uri
- Storžič — nem. film SLUČAJ INSPEKTORJA ŠIR-DINGA ob 10., 16., 18. in 20. uri
- Center — amer. barvni CS film ALAMO I. del ob 16., 18. in 20. uri
- Storžič — nem. film SLUČAJ INSPEKTORJA ŠIR-DINGA ob 10., 16., 18. in 20. uri

SREDA — 19. decembra

- Center — amer. barvni CS film ALAMO I. del ob 16., 18. in 20. uri
- Storžič — nem. film SLUČAJ INSPEKTORJA ŠIR-DINGA ob 10., 16., 18. in 20. uri
- Center — amer. barvni CS film ALAMO I. del ob 16., 18. in 20. uri
- Storžič — nem. film SLUČAJ INSPEKTORJA ŠIR-DINGA ob 10., 16., 18. in 20. uri
- Center — amer. barvni CS film ALAMO I. del ob 16., 18. in 20. uri
- Storžič — nem. film SLUČAJ INSPEKTORJA ŠIR-DINGA ob 10., 16., 18. in 20. uri

Jeseničje »RADIO«

- 15. decembra — italijanski CS film MASČEVANJE GUSARJA
- 16. in 17. decembra — ameriški barvni CS film MARATONSKA BITKA
- 18. do 20. decembra — ameriški barvni CS film ALAMO II. del
- 21. decembra — ameriški barvni film TARZANOVA BORBA ZA ŽIVLJENJE

Jeseničje »PLAVZ«

- 14. do 16. decembra — bolgarski film DOLGA NOČ 1943
- 15. do 18. decembra — ameriški barvni CS film MARATONSKA BITKA

- 20. in 21. decembra — angl. VV film V SOBOTO ZVEČER IN NEDELJO ZJUTRAJ
- Zirovnica
- 15. decembra — amer. CS barvni film SLAB DAN V BLACK ROCKU
- 16. decembra — franc.-italijanski film PO TOLIKO LETIH
- 17. decembra — amer. barv. CS film ALAMO — II. del
- 19. decembra — ameriški barvni CS film MARATONSKA BITKA

DOVJE

- 15. decembra — franc.-italijanski film PO TOLIKO LETIH
- 16. dec. — amer. barvni CS film SLAB DAN V BLACK ROCKU
- 20. decembra — amer. barv. CS film MARATONSKA BITKA

Koroška Bela

- 15. decembra — bolgar. film DOLGA NOČ LETA 1943
- 16. decembra — amer. barv. CS film ALAMO — II. del

Ljubno

- 15. decembra — italj. barv. ni CS film DANASNJA DEKLETA ob 19.30 uri
- 16. decembra — italj. barvni CS film DANASNJA DEKLETA ob 16. uri

Kropa *

- 15. decembra — ruski film NEBO KLICE ob 20. uri
- 16. decembra — franc. film SLABE ZENE ob 15. in 19.30 uri
- 20. decembra — amer. barv. film AVANTURE TOMA SOJERJA ob 19.30 uri

Radovljica

Novoletna darila

Kaj bomo se bomo posilovali od starega leta in lepa navada obdarovanja se je obvrnila, zato ne bomo pozabili vsaj s skromnim darilcem presenetiti svojih najbližjih. Skušali bomo naštetati nekaj daril.

Za moškega: doza za tobak, nalično pero z umjenem etuiju, kravata, pleten pulover, usnjene rokavice, zapeljive gumbe, stajco, un en ovitek — ovitek za knjigo, tako s kozarci

za whisky, copate, doza za cigarete. Prav gotovo ste že pripravili nekaj denarja za darilo in se boste morda odločili in kupili eno izmed naštetih daril.

Kaj pa bi razveselilo ženo ali deklet? Pogledimo! Lepoga dežnika bi bila verjetno prav vsaka vesela; če ne moremo seči tako globoko v žep, je prav prijetno darilo lep karivasti športni šal ali usnjene rokavice. Letos so zelo moderni puliji z visokim ovratnikom, morda bi z njim razveselili ženo. Pripravno darilce mlademu dekletu je šatulja za nakit ali mala kozmetična torbica. Zelo lepe lakaste torbice vabljivo kuhajo iz izloženih obel; če bočemo napraviti nehomu veselo, jo kar hitro kupimo. Verjetno bo vsaka žena — gospodinja vesela tudi gospodinskih pripomočkov.

Prve snežinke so že pobelile tla in športni puloverji so zavzeli pomembno mesto v garderobi. Prav posebno so letos priljubljeni šali, ki si jih vržemo okoli vratu

Zanimivosti iz Pariza

«Dama brez klobuka je kot i brez pike!» pridigajo pariške modistice. Modni ustvarjalci gredo pa še dlje. Menijo: «Klobuk brez krzna je kot neslišni i». Torej Parižani ne dovolijo damam več nositi klobuka ali baretke, ne da bi imela vsaj velikega krznenege cofa.

Vsaka Francozinja, ki hoče iti vstric s kozmetičnimi dikaturami, nosi umetne trepalnice. Tako prav nedolžno otroško zre s svojimi velikimi očmi in umetnimi trepalnicami v svet. Njena lička so prijetno deklirajo zardela (seveda ji do tega pripomore ličilo in puder). Poljublja pa z majhnimi le rahljo obarvanimi ustnicami.

Morda vas še zanima procent svetloboših lepotic in temnolask. Le 7 odstotkov vseh damic stopica mnokoli s svojimi obeljenimi lasmi. Vedno bolj pa se veča število rdečelask, ki pa še vedno zaostajajo za brinetkami in črnolaskami.

Kaj morajo vedeti mlade matere

Ce duška še nima luknjice, jo bomo naredile, in sicer z debelejšo iglo, katere konico smo razkužili. Nato duško dobro prekuhamo, 3 minute kuhanja zadostuje, sicer bi škodovala gumiju.

Steklenica mora biti vedno znova prekuhana, posebno prve tedne. Nato enkrat tedensko zadostuje.

Kaj pa moramo paziti pri kopanju? Otroka kopljemo vedno pred hranjenjem. Voda mora imeti od 30 do 38 stopinj Celzija. Pri zdravem dojenčku ni potrebno očl, noska in ust posebej čistiti. Nohte ostricemo, ko otroček spi. Ko otrok postane večji, se kaj pogosto zgodi, da poje gumb ali dinar. Pri teh gladkih predmetih se ni treba preveč razburjati in si delati skrbi.

Dostikrat slišimo negodovanje, da je v naših trgovinah premalo izbire in da človek ne more kupiti vsega, kar bi rad. Res je. Naša narava je že taka, da se ne zadovoljimo hitro in da težimo vedno za nečim boljším. Mislim, da nismo preveč kritični, če ugotovljamo, da bi naše tekstilne tovarne lahko izdelovale tkanine z najmodernejšimi vzorci, prav res bi morali zasledovati modno tendenco, ne pa da želijo čez nekaj let poplaviti trg z zastarelimi barvami in vzorci.

Tudi konfekciji bi lahko marsikaj očitali. Da, napredek je viden, kljub temu je še zelo veliko nepravilnosti. Izdelava nekaterih modelov je zelo površna in verjetno boste istega mnenja, da so le preveč očitni konfekcijski modeli, zakaj na ulici večjega mesta prav gotovo srečaš v kratkem času vsaj nekaj žena in deklet v istem konfekcijskem oblačilu. Konfekcijsko podjetje bi se moralo pri izdelavi omejiti na določeno število modelov, ne pa — če gre artikel v promet, proizvednjo le tega še povečati. — Pa naj bo model še tako prikopen in cena primerna, še mi zdi, da se bo potrošnica ob naslednjem nakupu zelo premislila, kaj bo vzela. Prosili bi vas, spoštovane bravke, če bi nam priskočile na pomoč in na naslednja vprašanja odgovorile in poslale na naše uredništvo.

1. Kaj vam je všeč v naših konfekcijskih trgovinah?

Beljakovine

Ime beljakovina izvira iz besede beljak. Slišimo tudi tujko proteini. Proteini pomeni v grščini prvi, torej snov, ki je prva, zelo važna. Beljakovine so sestavljene iz ogljika, vodika, kisika, žvepla, deloma fosforja in železa. Vse beljakovine so zelo neobstojne, hitro se spremenijo in to je njihova dobra lastnost. — Moko, maščobe in testenine še nekako shranimo; meso, ribe, jajca pa težko, ker se prehitro kvarijo.

Imamo pa beljakovine živalskega in rastlinskega izvora. Živalske beljakovine so važnejše (mleko, ribe, jajca, meso) od rastlinskih (žitarice, zelenjava in sadje). Rastline imajo namreč mnogo manj odstotkov beljakovin, pa tudi sestavina rastlinskih beljakovin je drugačna kot sestavina živalskih beljakovin.

Beljakovine se v telesu ne morejo kopičiti tako kot toščice in ogljikovi hidrati; kolikor jih je odveč, se izločijo iz telesa.

Navadno se bodo z blatom izločili. Pri koničastih predmetih pa mora takoj priskočiti na pomoč zdravnik.

Na pomoč

2. Predlog k izboljšanju.
3. Ste s kroji in izdelavo zadovoljni?
4. Se vam zdi, da imamo dovolj otroške konfekcije in da mere ustrezajo?
5. Kaj mislite o moskih konfekcijskih oblačilih?
6. Se nekaj za zrelejšje bravke. Kaj bi svetovale mladim dekletom pri izbiri njihove garderobe?
7. Ali najdejo matere dovolj potrebnih stvari za nego in oblačenje dojenčka?
8. So vam izložbena okna naših trgovin všeč ali pa se vam zdijo preveč natrpana in nekusno urejena?

Za vse odgovore vas v prihodnosti prosimo in upamo, da jih bomo vsaj nekaj prejeli.

Mali nasveti

- Paradiznikova mezza v konzervni škattli bo dlje ostala sveža, če ji prilijemo nekaj olja.
- Orehova jedra, ki so žarka, namočimo za nekaj časa v mleko. Neprijeten okus bo izginil.
- Saje z loncev bomo prav lahko očistile, če bomo zunanje stene lonca pred uporabo premazale z milom.
- Triko oblačil nikoli ne smemo sivati s živalnim strojem ali z ostrim sukancem, zakaj utesenje nastani nove luknjice. Za krpanje uporabljamo le fino svilenko prejo, pa tudi taki šivi naj ne bodo preveč zategnjeni.

ROKKE

Negovane roke so lepe in se izplača potruditi, da to dosežemo. Če imamo dobre pripomočke kot škarje in pilico, nam bo negovanje nohtov že olajšano.

ODSTRANJEVANJE LAKA IN SE NEKAJ PRAVIL:

Na vato bomo kanile le nekaj kapljic acelona ali odstranjevalca laka; nalakirane nohte bomo z vato podrgnile in bomo odstranile lak. Nohte bomo pilile le v eni smeri, in sicer od zunanega roba proti sredini. Ne pilite pregloboko v noht, posebno pa ne, če se vam nohti radi lomijo.

Umivanje nohtov: Nohte umivajte v topli milnici in jih dve minuti dolgo v njej namakajte. Nato nohte skrbno zbrisite in še preostale ostanke umazanije iz nohtov odstranite. Nohte in prav tako celo roko do komolcev namažite s kremo in jo vtrite v kožo.

Pred lakiranjem nohtov si jih boste skrbno umile in obrisale, zakaj na zamaščenih in vlažnih nohtih lak ne bo dolgo trajal. Nohte boste lakirale dvakrat, tako bo lak dlje držal. Če so nohti široki, ne boste lakirale vsega nohta.

Najdaljši dan

„Največji vojni film“

V boju za filmsko publiko, ki je vsak dan težji, se različne filmske industrije poslužujejo različnih metod. Finančno in tehnično močni Hollywood se je usmeril predvsem na široko platno, »velike« teme, množice statistik, nekaj ur dolge filme — skratka na tako imenovane »mamuške filme«, da bi tako privabil čimveč ljudi v filmske dvorane. Eno izmed zadnjih in največjih tovrstnih del je film »NAJDALJŠI DAN«, katerega premiera je bila pred nekaj tedni in je v marsikaterem pogledu tako zanimiv, da si velja nekoliko pobliže ogledati njegovo nastajanje.

Šef produkcije in so režiser »Najdaljšega dneva« je Darryl F. Zanuck, novi predsednik družbe 20th Century Fox, ki je film posnela na evropskih tleh. Vsebina filma je prvi dan zavezniške invazije v Normandiji — točneje od noči 5. junija do poznega popoldneva 6. jun. 1944. Naslov pa je vzet iz napovedi feidmaršala Erwina Rommela, poveljnika oddelkov SS, ki je bil vrhovni komandant nemške obrambe zoper zavezniško invazijo: »Prvih 24 ur invazije bo odločilnih. Tako za zaveznike kot za Nemčijo bo to najdaljši dan.«

Scenarij za film so po popularnem romanu Corneliusa Ryana napisali avtor knjige ter James Jones in Roman Gary. Namen filma naj bi bil predvsem prikazati človeško dramo v teh bojih in pa osvetliti invazijo s štirih vidikov: ameriškega, britanskega, francoskega in nemškega. Zato je tudi posamez-

ne dele filma, scene z različnih strani fronte režiralo kar šest režiserjev: Nemeč Bernhard Wicki, Anglež Ken Annakin in Američani Andrew Marion, Gerd Oswald, Elmo Williams in Darryl F. Zanuck. Vprašanje je, če bo ob tolikšnem številu režiserjev film lahko celovit. Toda Zanuck pravi: »Pri tolikšnih režiserjih bo nujno prišlo do neenotnosti v stilu, toda mislim, da je to dobro. V tako dolgem filmu mislim, da bo prav osvežujoče, če bodo različni deli filma različno obdelani.«

VERODOSTOJNOST

Pri snemanju so seveda stalno sodelovali vojaški svetovavci iz vseh štirih držav, pa tudi drugače je producent Zanuck storil tako rekoč vse, da bi bil film čimbolj verodostojen — vsaj tako zagotavlja. Tako so večino zunanjih prizorov (ki zavzemajo dve tretjini filma)

Henry Fonda (desno) kot brigadni komandant Theodore Roosevelt v »Najdaljšem dnevu«

posneli na mestih, kjer so se v resnici odigrali na normandijski obali, tistega usodnega dne. Vendar pa so »najslikovitejše« prizore invazije posneli na otočku Ile de Rey ob francoski atlantski obali. Miniranje vlaka niso posneli z maketo, ampak so si privoščili pravo lokomotivo z 11 vagoni. — Posnetke nočnega pristanka 82. padavske divizije so snemali tri tedne ponoči. Ker so se mnoga prizorišča tedanjih bitk medtem precej spremenila, so jih morali za snemanje preurediti — požgati grmljeviče, s peščenimi zakloni zakriti spomenike, ki so jih ponekod postavili, obnoviti minske kraterje itd.

Ves čas sta zunanja snemanja opravljali dve skupini hkrati, ob nekaterih priložnostih pa kar štiri. Povezavo med njimi je vzdrževal producent Zanuck s helikopterjem, za katerega pravi, da se ga je tako privadil, da je sčasoma začel jemati s seboj tajnico in med poletom od enega do drugega prizorišča sestavljal dopise.

Notranje prizore so posneli v največjem francoskem studiju »Boulogne«, kjer so zgradili 47 prizorišč. Tudi tu sta ves čas delali dve ekipi hkrati. V studiju so postavili vse od notranjosti jadranskega letala do bombardiranega nemškega bunkerja. Za sceno, v kateri se debutantka Irina Demich (ki igra vodilno izmed maloštevilnih ženskih vlog v filmu) v vodi bori z nemškim vojakom, so (ker je zunaj zmrzovalo) v studiju celo zgradili potok z ogrevalno vožo. Menijo, da je bil to eden največjih objektov, kar so jih doslej zgradili v francoskih studijih.

BREZ ČLOVEŠKIH ŽRTEV

V neštevilnih posnetkih vojaških operacij so kajpada sodelovale tudi vojaške enote in dodatno tudi statisti: v enem izmed množičnih prizorov je nastopilo 2000 ljudi. Kljub stalnemu streljanju in eksplozijam min na srečo ni bilo človeških žrtv. Vsega skupaj so zabeležili le nekaj lažjih poškodb in celo Jeffrey Hunter je ostal cel, čeprav je v nekem prizoru le za las manjkalo,

da ni dobil krogle v desno oko. Odnese pa je odrgnino na licu in dobršno mero strahu, prav tako pa tudi tisti, ki so prizor snemali.

V celoti so posneli čez 120 tisoč metrov filmskega traku, katerega predvajanje bi trajalo 66 ur. Iz tega materiala so napravili film, ki še vedno traja dobre tri ure. — Film je stal po zadnjih približnih cenitvah nekako 10 milijonov dolarjev, o česar je šla dobra petina za igravske honorarje. Seveda je med 50 igravskimi imeni v tem filmu tudi vrsta takih, ki so zanesljiv porok za komercialni uspeh filma. To so: na britanski strani Richard Burton, Kenneth More, Richard Todd in Peter Lavford; na francoski Daniel Gelin, Bourvil, Christian Marquand in Arletty; na ameriški Henry Fonda, William Holden, Robert

Mitchum, Jeffrey Hunter in Tommy Sands; na nemški strani pa Curt Jürgens, Hans-Christian Blech in Werner Hinz.

Kar se tiče namena, ki ga je »Fox« hotel doseči s tem filmom, je ta nedvomno dosežen. Z zanimivo temo, njeno široko zasnovano obdelavo, s privlačnimi igravskimi imeni in z izdatno reklamo je komercialni uspeh filma že zagotovljen. Sodbo o umetniškem uspehu filma pa bo izrekla svetovna filmska kritika, ki nad filmom prav verjetno ne bo tako navdušena kot producent Zanuck in družba »20th Century Fox«. Toda to na stvari ne bo dosti spremenilo, zakaj producenti, občinstvo in kritika se pri ustvarjanju svojega mnenja in svojem ravnanju kaj malo ozirajo drug na drugega!

DUŠAN OGRIZEK

Filmske zanimivosti

Trije Bergmani

Pravijo, da je moralo priti do tega: Ingrid Bergman bo igrala v filmu Ingmarja Bergmana (med seboj nista v nikakem sorodstvu!). Toda nihče ni pričakoval, da bo pri filmu udeležen še en Bergman. Film »Ingeborg« bodo namreč posneli po odrskem delu Hjalmarja Bergmana! Upajmo, da film ne bo zanimiv samo zaradi tega.

Slabo vreme

Angleški producenti in režiserji se velikokrat pritožujejo nad slabim vremenom, ki jim vedno znova prekriza načrte. Toda medtem ko so bile njihove pritožbe zaradi izredno slabega poletnega vremena še posebno glasne — je bil eden izmed njih še vesel. Tony Richardson bi namreč rad, da bi bil njegov »Tom Jones« tudi glede vremena resnično angleški. Tako so se v Angliji menda prvič zaslislale besede: »O.K., sonce se je skrilo. Snemanje!«

Claudia Cardinale v Bologni: njejem filmu »Senilnost«

na naših

platnih

TAKSI ZA TOBRUK režiserja Denysa de la Pateriera z igralci Linom Ventura, Charlesom Aznavourjem in Hardyjem Krügerjem je pustolovščina iz druge svetovne vojne. Diverzija skladišča bencina in beg štirih francoskih vojakov skozi puščavo, srečanje z nemško patroljo in puščavsko okolje skupaj s solidnimi igravskimi in režiserskim imenom obetajo zanimivost in napetost, pa mogoče še kakšen problem človeka v vojni za nameček.

ALAMO je eden najširše zasnovanih westernov, ki ga je v okviru klasičnih zakonitostil tega žanra z zavzetostjo in poslušom režiral John Wayne in v njem zaigral glavno vlogo Davyja Crocketta. V filmu o junaški posadki trdnjave, ki se je borila do zadnjega moža, igraata še Richard Widmark in Laurence Harvey. »Alamo«, ki ga bomo pri nas gledali v dveh delih, je sicer brez kakršnih umetniških pretenzij, toda ODLIKUJE GA PREPROSTA PREPRIČLJIVOST IN JE KVILITETNA ZABAVALA.

»To je vendar čisto naravno! Ali ste opazili, kako je Mister Franklin bil naenkrat istega mnenja z gospodično Margaret? Kako se je sklonil k njej in jo z vso simpatijo pogledal? In ali ste opazili tudi, kako je bila miss Greyeva zaradi tega nejevoljna? In Mr. Fraser, on — «

»Poirot, neozdravljivo sentimentalni ste!«

»Pa sem res vse prej kot to!« Sentimentalni ste vi, Hastings!«

Hotel sem ravno temeljito ugovarjati, ko se v tem trenutku nenadoma odpro vrata. Presenečen sem zagledal Toro Greyevo.

»Oprostite, da prihajam še enkrat,« je dejala mirno. »Vendar mislim, da vam moram nekaj pojasniti, gospod Poirot.«

»Prosimo, gospodična! Izvolite sedeti!«

Usedla se je in se nekoliko obotavljala, kot da izbira besede. »Za tole gre, gospod Poirot. Mr. Clarke vam je na viteški način dal razumeti, da zapuščam Combeside na lastno željo. V resnici pa zadeva ni čisto taka. Jaz bi rade volje ostala še naprej — saj je dela vedno na pretek, že z zbirkami, že ne drugače. Toda lady Clarke je želela, naj grem. Upoštevam naravo, da je hudo bolna in da je njena razumnost zaradi velike množine morfija dokaj zmedena. Zaradi tega je nezaupljiva in si vse mogoče domišlja. Čeprav brez vsake podlage, je bila proti meni nerazpoložena in je zahtevala, naj zapustim hišo.«

Moral sem občudovati njen pogum. Nič ni poskušala, da bi se ognila dejstvu, ampak se jih je lotila z vso odločnostjo in z občudovanja vredno odkritosrčnostjo. Moje srce je bilo polno občudovanja in simpatije do nje.

»Občudovanja vredno je, da ste se vrnili in nama vse to povedali,« sem dejal.

»Vedno je bolje govoriti resnice,« je odvrnila z lahkim smehljanjem. »Nikakor se ne bi hotela skrivati za Mr. Clarkovim viteštvom. Kavaler je.«

Njene besede so bile polne toplinc. Kot se je zdelo, je gospoda Clarka cenila nenavadno visoko.

»Zelo ste odkritosrčni, gospodična,« je dejal Poirot.

»To je bil zame precej hud udarec,« je nadaljevala Tora žalostno. »Niti pojma nisem imela, da me lady Clarke ne more trpeti. Nasprotno! Prav prepričana sem bila, da me ima zelo rada.« Obraz se ji je pomračil. »Človek se pač nikoli ne izučil! Tako, to je bilo vse, kar sem vam imela še povedati! Na svidenje!«

Spremil sem jo na stopnišče. »To je bilo zelo dostojno od nje,« sem dejal, ko sem se vrnil. »To dekle je pogumno!«

»In preračunljivo.«

»Kako, preračunljivo?«

»Hotel sem reči, da gleda daleč predse.«

Nisem vedel, kaj naj na to zadnje odgovorim, rekel sem le: »Tora je res lepo dekle!«

»In se tudi lepo oblači! Ta njena crape marocain in srebrna lisica okrog vratu — zadnja moda!«

»Pravi pravcati damski krojač ste, Poirot. Jaz se nikdar ne menim za to, kako so ljudje oblečeni.«

»Potem se pa zapišite med nudiste!« Takoj je menjal temo pogovora in s tem preprečil, da bi mu mogel ugovarjati. »Veste kaj, Hastings, nikakor se ne morem otresti vtisa, da je bilo že med današnjim pogovorom rečeno nekaj izredno važnega. Čudno, nikakor ne morem izbežati, kaj naj bi to bilo... En sam hip me je obšlo: To me spominja na nekaj, kar sem videl ali slišal...«

»V Churstonu?«

»Ne — ne v Churstonu... prej... nič ne de, se bom že spet domislil.«

Pogledal me je, morda ga nisem dovolj pozornostno poslušal, posmejal se je in spet začel prepevati. »Angel je, kajne? Govoriti mnogo se ne zna — iz Švedske ona spet se vrača...«

»Poirot,« sem dejal, »vrag naj vas pobere!«

LADY CLARKE

Globoka turobnost je težko ležala na Combesidi, ko sva prišla tja drugič. Beloma je bilo tega morda krivo vreme — mokroten dan septembra, ki naju je spominjal na jesen — deloma pa tudi, ker je bilo večina oken zaprtih. Zastoni so bili spuščeni in sobe v pritličju zaprte. Mali

prostor, kamor so naju peljali, je bil poln vlage, dišalo je po neprežračenem.

Bolničarka, ki se je videlo na prvi pogled, da je zelo sposobna, se je igrala s svojimi naškrobljenimi zapestnicami. »Gospod Poirot?« je vprašala živahno. »Sestra Clara sem. Mr. Clarke mi je pisal, da boste prišli.«

Poirot je pozvedoval, kako gre lady Clarke. »Ce upoštevamo prilike, niti ne tako slabo.«

»Ce upoštevamo prilike,« sem si mislil, »to se pravi: glede na bližnjo smrt.«

»Seveda nikakor ne moremo pričakovati kakega izdatnega izboljšanja, toda boleznijo se upiramo pač po najnovejših izsledkih in to ji zelo lajša trpljenje. Dr. Logan je z njenim stanjem kar zadovoljen.«

»Toda res je vendar, da nikoli več ne more ozdraveti?«

»O, tega mi nikoli ne trdimo!« je odvrnila sestra, ki jo je hkrati resnica nekoliko prizadela.

»Moževna smrt je bila zanjo vsekakor silen udarec, kajne?«

»Vidite, gospod Poirot — ne vem, če me boste razumeli — tuda udarec zanjo ni bil tako strašen, kot bi to bil za človeka pri polni zavesti in polnem zdravju. Za lady Clarke je vse zamisljivo.«

»Oprostite, ali je bila zelo navezana na svojega moža in en nanjo?«

»O, da! Bila sta zelo srečen zakonski par. Zaradi nje je bil on zelo potr in v skrbeh, revež! Za zdravnika je v takem primeru vedno slabše kot za laika, saj se ne more tolažiti z lažnimi upi. Prepričana sem, da je v prvih časih boleznijo bil čisto obupan.«

»V začetku? Kasneje ne več?«

»Človek se navadi na vse. In sir Carmichael je razen tega imel še svoje zbirke. Takle konjiček je zmerom velika tolažba. Dostikrat se je vozil na razna ocenjevanja, potem sta z gospodično Greyevo zbirke na novo urejala in izdelovala kataloge.«

»Kaj res — miss Greyeva — nje ni več tu?«

»Ne! Zal mi je zanjo, toda bolniki si dostikrat domišljajo stvari, ki si jih na noben način ne dajo izbiti iz glave. Zato je bolj pametno pustiti jim njihovo voljo. Miss Greyeva si je stvar zelo gnala k srcu.«

»Ali je bila lady Clarkovi že spočetka nesimpatična?«

»Ne — to se pravi, nesimpatična ne. Spočetka jo je imela celo zelo rada. Toda ne bi vas hotela zdaj še nadalje zadrževati. Moja bolnica bo postala nestrpna.«

Vodila naju je v prvo nadstropje. Nekdanja spalnica je bila preurejena v zelo udoben salon. Lady Clarke je je sedela v velikem fotelju pri oknu. Bila je straholno suha, siva v obraz in

zelo izžrpana od boleznijo. Njen pogled je bil zasnanjan in odmaknjen, zenice velike kot bučnikina glavica.

»Gospod Poirot je tu, s katerim ste želeli govoriti,« je dejala bolničarka s svojimi svetlim, pogumnim glasom.

»Ah, da, gospod Poirot,« je dejala bolnica odsotno in mu dala svojo roko.

»Moj prijatelj, polkovnik Hastings, lady Clarke!«

»Veseli me, da lahko oba gospoda pozdravim.«

Na njen nedoločen migljaj sva sedla in nastopil je molk. Zdelo se je, da se lady Clark pogreza v sanje, vendar se je nekoliko s silo izrgala iz njih.

»Za Cara je šlo, se mi zdi, kajne? Za Carovo smrt! Da, res!« Vzdihnila je še vedno odsotna in zmajala z glavo.

»Kdo bi si bil mislil, da bo prišlo do tega! Tako trdno sem bila prepričana, da pojdem jaz pred njim...« Z jasnejšim pogledom je zrla nekaj hipov predse. »Car je bil tako krepak, zelo krepak za svoja leta. Nikoli bolan! Bil je že skoraj šesdeset, pa je bil tak, kot da ima šele petdeset... Da zelo krepak...!«

Spet se je pogreznila v sanjarenje. Poirot, ki je poznal vpliv nekaterih mamul, je vedel, da povzročajo izgubo smisla za čas in ni prekinjal molka.

Nenadoma se je spet oglasila lady Clarke: »Lepo je, da ste prišli! Naročila sem Franklinu in rekel je, da ne bo pozabil. Upam, da Franklin ne dela kakih neumnosti... tako lahko ga je pretentati, čeprav je videl že mnogo sveta. Moški so že taki!... Vedno ostane nekaj otroškega v njih... Posebno Franklin je tak...«

»Impulziven človek je,« je povzel Poirot.

»Da, da... in vedno kavalir. To pa zavaja moške vedno k neumnostim. Celo Cara...« njen glas se je izgubil v mrmaranje. Potem pa je z mrzlično nestrpnostjo stresla z glavo. »Vse je tako motno... Telo je peza, gospod Poirot, posebno če se dokoplje do nadvlade. Potem ne mislite na nič drugega več kot le na to, ali bo bolečina popustila ali ne — vse drugo se potem zdi človeku nepomembno.«

»Vem, lady Clarke! To je ena izmed tragedij našega življenja.«

»Tako bebasto me dela to! Niti tega se ne morem spomniti, kaj sem vam hotela povedati!«

»Ali ni bilo v zvezi s smrtjo vašega soproga?«

»S Carovo smrtjo? Mogoče! Blazen... ubogi — morilec mislim, namreč. Vse to prihaja od trušča in tempa dandanes — ljudje ne vzdržijo več na daljšo dobo. — Blazni ljudje so se mi vedno smilili — kako čudne občutke morajo imeti v glavi! Potem pa zaprti v celico, saj to mora biti strašno! Toda saj se drugega ne da storiti...« Z rahlo užalostjenostjo je zmajala z glavo. »Ali so ga že dobili?«

»Se ne!«

»Tistega dne se je moral potikati tód okoli.«

»V okolici je bilo mnogo tujcev, lady Clarke. Zdaj je čas dopustov.«

»Saj res! Na to pa se mislila nisem!... Toda ti se zadržujejo na obrežju in ne prihajajo v vilo sem gor.«

»Nobenega tujca niso videli tistega dne tu.«

»Kdo to pravi?« je hipoma planila lady Clarke.

Zdelo se je, da je Poirot nekoliko osupel. »Služničad,« je dejal. »Miss Grey.«

Tu pa je rekla lady Clarke z jasnim glasom: »Ta oseba laže!«

Streslo me je. Poirot me je pogledal.

Lady Clarke je z mrzlično nestrpnostjo nadaljevala: »Nisem mogla trpeti, nikdar je nisem mogla prenašati! Car jo je zelo cenil in je dostikrat govoril o tem, da je sirota in da je sama na svetu. Kaj pa je končno na tem, če je kdo sirota? Na svetu je redkokaj škoda, kjer bi ne bilo zraven tudi koristi. Slabše je imeti pijanca za očeta in za mater vlačugo. Mnogo slabše je to! Car jo je vedno hvalil, kako pogumna je in kako dobro stori vedno svoje delo; s čim pa je dokazovala svoj pogum, tega mi ni nikoli znal povedati.«

»Ne smete se razburjati, lady Clarke,« je dejala pomirljivo sestra, »potem boste pa zopet čisto izžrpani!«

OTROCI

iz Železnikov so povedali

Letos si je DPD »Svoboda« Železniki zastavila precejšnje naloge. Med drugim je dejavnost razširila tudi na klube. V prostorih stavbe, ki je prešla v last množičnih organi-

zacij, je obnovila štiri prostore. Prostor v zgornjem delu

**mlada
rast**

**Podmladek
Rdečega križa
na osnovni
šoli »Simona
Jenka«
sodeluje v krvodajavski akciji**

Tudi podmladkarji RK osnovne šole »Simona Jenka« so sodelovali v krvodajavski akciji, in sicer tako, da so nosili lističe o krvodajavstvu po domovih in pisali naloge o pomenu krvodajavstva. Nekaj najboljših nalog bo nagradil tudi torenski odbor Rdečega križa Rupe.

Pionirji so tudi v naše uredništvo poslali nekaj pesmic, za katere se najlepše zahvaljujemo. Pesmico, ki jo je napisala Majda Božeglav, pa objavljamo v »Mladi rasti«.

**Krvodajavci,
pozor!**

Trije so iz šole šli, v parku se ustavili, so dolgo govorili, nazadnje se zmenili, da bodo šli na cesto, ki pelje v tuje mesto. Ob treh so se dobili Matjažek, Tejc in Vili, so pot pod noge vzeli, na cesto vsi hiteli. »Tu bomo tekmovali, junašiva izkazali!« dejal je Tejc Kovač, ki bil je znan bahac. Ze je zdrvel čez cesto, ki pelje v tuje mesto, ne levo in ne desno se ni ozrl resno. Tedaj pa zavillilo je veliko vozilo in že se v nezavesti je zgradil Tejc na cesti. Pomoč so poklicali, ga v bolnico peljali, mu dali novo kri, da danes še živi.

**KER PA NE VES
KDAJ TUDI TI,
POTREBOVAL BOS KAJ
KRVI,
ZATO PRIJAVI SE ZE ZDAJ,
DA ŽAL TI NE BILO BI
KDAJ!**

Majda Božeglav,
8. b. osnovne šole
»Simona Jenka«
Kranj

se bo v kratkem izpopolnila s potujočim kovčkom. Ob sobotnih večerih bodo organizirali klubske večere z različnimi programi.

Za popestritev programa bodo poskrbeli tudi z uro pravljic in lutkovnimi predstavami. S takim programom bodo pritegnili v klub čimveč ljudi, ki bi v eni izmed dejavnosti našli svoje mesto in razvedrilo. — L. A.

Tako se vsako popoldne zbirajo otroci, šahirajo, berejo in igrajo različne igre. Tudi ima prostor tudi knjižnica, ki posluje vsako srečo in

se bo v kratkem izpopolnila s potujočim kovčkom. Ob sobotnih večerih bodo organizirali klubske večere z različnimi programi.

Za popestritev programa bodo poskrbeli tudi z uro pravljic in lutkovnimi predstavami. S takim programom bodo pritegnili v klub čimveč ljudi, ki bi v eni izmed dejavnosti našli svoje mesto in razvedrilo. — L. A.

O zgodovini športa

Že v prastarih časih so ljudje poznali raznovrstna tekmovanja v telesni moči in gibčnosti. Znanje so bile tudi razne igre. Visoko stopnjo telesne kulture je dosegla Grčija, kjer so bila že v 8.

stoletju pred našim štetjem razna tekmovanja v okviru olimpiad. Za časa Rimljanov so športna tekmovanja dobila poklicni značaj, kar je prišlo do izraza v gladiatorskih borbah. Srednji vek je poznal le viteška tekmovanja v jahanju in mečevanju. Množičen šport so najprej začeli gošiti v Angliji kot atletiko, boks, veslanje, nogomet, rugby, golf in tenis. Konec preteklega stoletja je šport prešel tudi na evropsko celino. Prve moderne olimpijske igre so bile leta 1896 v Atenah, ki so dale novo in močno spodbudo za razvoj raznih športnih panog. Na svetu je okoli 30 mednarodnih šport-

nih organizacij in zvez. V naši državi so najstarejše panoge: drsanje, kolesarstvo in mečevanje.

Slovenec so začeli z organizirano telovadbo že l. 1863, s planinstvom 1893, začetke športa pa ugotovimo l. 1900. Prvi so bili gimnazijci, ki so začeli z vadbo nogometa, atletike in drsanja.

Med širokimi množicami je še danes največ zanimanja za nogomet in smučarske skoke. Zadnja leta beležimo lep napredek košarkarjev, igraevcev odbojke in keglačev. V Sloveniji imamo kar 111 nogometnih igrišč, 64 smučarskih skakalnic, 6 hokejnih, 50 plavalnih bazenov in kopališč, 7 drsališč in 33 igrišč za košarko. Vrhovna organizacija za vse športne panoge je »Zveza za telesno kulturo Slovenije«. V letih po osvoboditvi so uvedli šport tudi v naše srednje šole.

Uganki

Bela je njiva,
semena črna,
modra glavica
seje ta zrna
(Pleno)

Sladkor ni,
zdravo ni,
ko gori,
ne boli,
a megli
lj oči.

(Tobak)

Nekaj za smeh

MALI BOTANIK
Zgodilo se je pri uri botanike. Učitelj je vprašal nekoga dijaka:

— Česa opazimo največ v deželah z vlažnim podnebjem?

— Dežnikov... Je odgovoril.

KOMU PRIPADAJO
»Mama, ali ušesa spadajo k obrazu?«

»Zakaj to vprašuješ, sinček?«

»Učitelj mi je danes rekel, naj si umijem obraz, pa ne vem, če morem tudi ušesa.«

SOLSKI NAREK
Učiteljeva narekuje: »Pridejo do kamna in sedejo nanj.« Ko pa Peter pride domov, vpraša mamo:

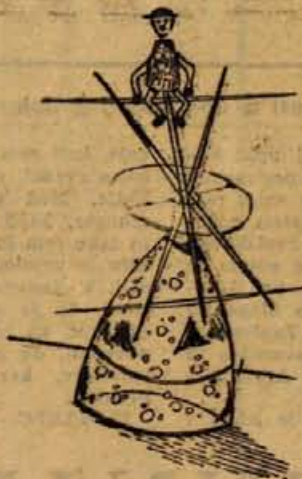
»Mama, prosim te, povej mi, kako se lahko usede na »nj«?

ZNANJE IZ ZOOLOGIJE
»Peter, našlej mi pet divjih zverf,« reče profesor.

»To je pa zelo lahko, lovarf profesor. Dva leva, dva tigra... in... in... in še en lev...«

PEKLENSKI STROJ

Stvar je bolj nedolžna, kakor je njeno ime. Za tak »pekleni stroj« potrebujemo pet zobobrevcev, ki jih zložimo tako, kakor kaže slika: dva položimo navzkriž, tretjega po dolgem, po dva pa prepletamo na vsaki strani. Vsa priprava se položi na narobe obrnjen steklen vinski kelih. Iz majhnega zamaska in drugih sestavin (koščka lesa kot glave in štirih koščkov vžgalice za roke in noge) naredimo možitelja, ki ga posadimo na en konec našega »peklenkega stroja«. Če sedaj z vžgalico prizgemo katerikoli konec priprave, se v najkrajšem času razleži na vse strani. Kozarec ostane seveda cel...

Nastop najmlajših telovadk s točko »pod dežniki« na telovadni akademiji v Gorjah

Zaskrbljenost

- Kaj nimate ničesar za ukraši?

Neverni Tomaž

- Kdo mi jamči, da si zares moja žena?

Brez besed

Mirno spanje

- Ne razumem, kako pri svoji plači tako mirno spiš?

Križanka št. 69

1	2	3	4	5	6	7
8						
9		10				
11						
12	13			14	15	
16				17		
18						

Vodoravno: 1. slovnico število, 8. odpadnik, 9. kratica za dolžinsko mero, 10. ime jugoslovanske pevke Novaković, 11. starocerkvenoslovanska črka, 12. pisarna, 14. začetnici slovenskega pisatelja (Os življenja), 16. lastnik večjega gostišča, 18. umazati.

Navpično: 1. astronomski pojav, 2. mutast, 3. osebni zaimek, 4. prebavni organ, 5. moško ime, 6. oseba iz indijskega epa Ramajana, 7. oče, 11. skupina ptic, 12. slušni organ, 13. kraja, 14. čar, 15. življenjska tekočina, 17. solmizacijski zlog.

Rešitev križanke št. 68

Vodoravno: 1. Katanga, 7. Adige, 8. Tisa, 9. al, 10. Agalegn, 12. ne, 13. Eden, 14. agent, 15. Atlanta.

Anekdoti

AMERISKO SODISČE

Ameriški pravnik Frank Teylor se je hvalil v razgovoru z umrlim Hemmingwayem:

- Amerika ima najboljše pravosodje na svetu: dvanaest članov naše porote je jamstvo, da pravica vedno zmaga.

- Porota - se je smejal Hemmingway - to je skupina ljudi, ki presodi, katere stranka ima pred sodiščem boljše zagovornika!

SKLADATELJ ZA KLAVIRJEM

Znani ameriški skladatelj George Gershwin, je neutrudljivo igral na klavirju, če ga je zagledal v prostoru, kjer je bilo veliko ljudi. Svojim prijateljem je to svojo strast pojasnil:

- Če jaz igram na klavirju so vsi ljudje srečni, če pa kdo drugi igra, sem vedno nesrečen, ker ga moram poslušati.

Prijazen tat

- Zelo žal mi je, da vas moram zbuditi, nisem namreč našel denarja.

dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti

Tako želijo omejiti glabanje Zidov, da bodo umrli od gladi. Kilogram rži stane v židovski četrti že 9 zl., kg krompirja 3,20 zl., takšno strahotno ceno so dosegla živila. Siromašnejši sloj bo umrl od gladi.

18. MAREC - Danes je prišel odbor, ki nakazuje židovskim družinam večja stanovanja. Nas so dodelili k telinemu podnajemniku. Sprva se je upiral, toda združnik je moral popustiti. V sobo smo postavili omarico in vse uredili.

19. MAREC - Danes je slišati govornice, da bodo v nedeljo postavili šest straž poljeke policije in orožništva. Nekateri pravijo, da bo racija, drugi pa govorijo drugače, toda nihče ne ve kaj natančnejšega. Kajpada bo racija na Zide in ne na arince. Vsi hodijo prestrašeni okrog in razmišljajo, kje naj se skrijejo in najdejo najvarnejši kraj. Toda kje naj se zdaj počutiš varnega, prav nikjer.

22. MAREC - Strašna nedelja je tukaj. Orožništvo in policija sta prispela, toda ne zaradi racije. Nismo vedeli, čemu so prišli. Hudo prestrašeni smo čakali, vendar nihče ni vedel na kaj. Venomer so hodili pred vrata: tako tiho je bilo, ko da je vse izumrlo. Le orožniki so hodili okrog. Pri vratih sem izvedel, da preiskuje-

jo pri Zidih. Nisem si upal stopiti na ulico. Ko so preiskovali pri nekaterih Zidih in našli različno blago, so se nekateri odpeljali, drugi pa ostali. Preiskovali so še kakšno uro in se potem še sami odpeljali. Ljudi, pri katerih so našli verižniško blago, so odpeljali v zapor. Zaplenjene stvari so naložili na tovornjak in se naglo odpeljali. Aretirance so odpeljali v Beilin.

23. MAREC - Očka je odšel v

DNEVNIK
David Rubinowicza

Krajno, tam nam dolgujejo nekaj zlotov. Hudo nas je skrbelo, če je srečno došel. Ves dan smo razglabljali • tem, ne da bi kaj vedeli.

24. MAREC - Ves dan sem oprezal za očelom, vendar ni prišel. Legel sem, ko je nekdo dejal, da je prišel očka. Takoj sem se oblekel in odšel v drugo stanovanje. Potovanje je minilo srečno, očka je kupil kvintal krompirja in pripeljali ga bodo šele v petek.

27. MAREC - Takoj zjutraj so pripeljali krompir in kmetu sem prodal nekaj reči. Odšel sem na cesto in videl, da vsi mekam te-

čejo, tudi sam sem stekel in spotoma zvedel, da se vračajo zaprti Zidje. Med potjo nisem srečal nikogar, kajti odšli so že domov in tako sem še sam stopil k njim. Bilo je veselo, da ni mogoče opisati. V stanovanje je prišlo toliko ljudi, da se nismo mogli ganiti. Slednjič, ko so bili vsi zbrani, so povedali, da je bil eden od njih ustrejen, ker ni hotel ničesar priznati.

28. MAREC - Ena sama nesreča

je premalo, priti jih mora več, šele potem potlačijo človeka. Ne zadošča, da smo pregnanci in obubožani, danes so nam izrgali še ključavnico z lope in pokradli skoraj vse, kar je bilo v njej. Ko sem se prebudil, sem slišal, kako je teta dejala, da so nas okradli. Ogrnil sem se z nečim in odšel ven. Iz hleva so vzeli tri gosi, dve naši in eno stričevo, 15 kg rži, 5 kg moke in 8 hlebov kruha. Le ena gos je bila stričeva, vse drugo pa naše. Le ta nesreča nam je manjkala v našem kritičnem položaju. Vse, kar smo imeli, so nam pokradli, niti kosa kruha

niso pustili. Ne morem se obvladati, tako sem se vznemiril; še besede nisem mogel izustiti, tako me je bolelo srce. Sosed je dejal, naj ne tarnamo, temveč kaj ukrenemo, kajti stokanje nič ne pomaga. Dogodku je prisostvoval nekdo iz Plocka, teta je dejala, da je odšel ponoči ven in da je pomagal pri kraji, vendar je zanikal. Dejal sem, naj bi odli k njegovemu bratu, morda utegnemo najti kakšno sled. Očka in bratranec sta takoj odšla, v nekaj trenutkih sta se vrnila, našla sta sled, zraven hiše je bilo mnogo krvi. Vsi smo takoj odšli tja. Sprva nas ni hotel pustiti v hišo, le s policijo. Navzlic temu smo vstopili. Koj pri pragu je ležal kruh, drugih dokazov nismo potrebovali, dejali smo: -Daj gosi, rž, moko, vse, kar si vzeli. Ničesar ni zanikal in nam vse izročil. Nastala je strašna zmešnjava, vsakdo je hotel videti. Vsi so se veselili, ko smo odnesli stvari domov. Manjkala sta dva hleba kruha in gosi so mrive. Z babice sva še enkrat odšla k njemu in prinesla še kilogram kruha. Vse mesto že ve za tatvino. Policiji nismo hoteli prijaviti; nismo se je hoteli poslužiti, javili smo le židovskemu svetu. Nekdo pa je javil na policiji in prišla sta dva policista. Očka ni želel, da bi napravila zapisnik, dal je le 25 zl. in da ne bi govorili o tem, sicer bi lahko prišlo do najrazličnejših govoric.